

**MOKESTINIŲ GINČŲ KOMISIJA PRIE
LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS**

**SPRENDIMAS
DĖL V. C. 2016-10-26 GAUTO SKUNDO**

2016 m. gruodžio 21 d. Nr. S-275 (7-243/2016)
Vilnius

Mokestinių ginčų komisija prie
Lietuvos Respublikos Vyriausybės,
susidedanti iš:

komisijos pirmininkės
komisijos narių

Editos Veršelienės
Martyno Endrijaičio
Rasos Stravinskaitės
Andriaus Veniaus – pranešėjas

sekretoriaujant

Jūratei Dalmantaitei

mokesčių mokėtojui nedalyvaujant

dalyvaujant
mokesčių administratoriaus atstovui

Igoriui Janavičiui

2016 m. lapkričio 29 d. išnagrinėjusi V. C. (toliau – Pareiškėja) 2016-10-26 gautą skundą dėl Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Finansų ministerijos (toliau – Inspekcija) 2016-09-27 sprendimo Nr. 68-283, n u s t a t ė:

Inspekcija ginčijamu sprendimu patvirtino Kauno apskrities valstybinės mokesčių inspekcijos (toliau – Kauno AVMI) 2016-06-01 sprendimo Nr. (04.7.2)-FR0682-340 dėl 2016-03-29 patikrinimo akto Nr. FR0680-226 tvirtinimo nurodymus Pareiškėjai sumokėti į biudžetą 3744,50 Eur gyventojų pajamų mokesčių (toliau – GPM), 1964,76 Eur GPM delspinigius ir 1124 Eur GPM baudą (30 proc. mokesčio dydžio).

Kauno AVMI, atlikusi Pareiškėjos GPM patikrinimą už laikotarpį nuo 2010-01-01 iki 2013-12-31, nustatė, kad 2010 ir 2011 metais Pareiškėja ir jos sutuoktinis J. C. patyrė išlaidas, viršijančias oficialias pajamas, todėl konstatavo, kad Pareiškėja išlaidas dengė iš nenustatytų šaltinių ir įstatymų nustatyta tvarka neapmokestinamų pajamų. Kauno AVMI, vadovaudamasi 2004-04-13 Mokesčių administravimo įstatymo Nr. IX-2112 (toliau – MAĮ) 70 str. 1 dalimi, 69 str. 1 dalimi, Inspekcijos viršininko 2004-05-24 įsakymu Nr. VA-103 „Dėl mokesčio apskaičiavimo pagal mokesčių administratoriaus įvertinimą taisyklių patvirtinimo“ patvirtintų

Mokesčio apskaičiavimo pagal mokesčių administratoriaus įvertinimą taisyklių (toliau – Taisyklės) 4 punkto nuostatomis ir pritaikiusi išlaidų metodą, konstatavo, jog tikrinamuoju laikotarpiu Pareiškėjos ir jos sutuoktinio išlaidos 172382 Lt viršijo gautas pajamas. Kauno AVMI pagal mokesčių administratoriaus įvertinimą ir vadovaudamasi Civilinio kodekso (toliau – CK) 3.87 straipsnio nuostatomis apskaičiavo Pareiškėjos 86191 Lt (172382 / 2) GPM bazę, nuo kurios, vadovaudamasi 2002-07-02 Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 (toliau – GPMĮ) 2, 3, 6, 22, 27, 36 straipsnių, MAĮ 96 str. 1 dalies nuostatomis, Pareiškėjai apskaičiavo 3744,50 Eur GPM, 1997,10 Eur GPM delspinigius, o, vadovaudamasi MAĮ 139 straipsnio nuostatomis ir atsižvelgusi į tai, kad Pareiškėjai mokesstinės prievolės apskaičiuotos taikant MAĮ 70 straipsnio nuostatas, Pareiškėjai skyrė 30 proc. dydžio 1141 Eur GPM baudą.

Skundžiamu sprendimu Inspekcija patvirtino Kauno AVMI 2016-06-01 sprendimą Nr. (04.7.2)-FR0682-340. Mokestinis ginčas kilo dėl to, ar Kauno AVMI pagrįstai konstatavo, jog Pareiškėjos ir sutuoktinio išlaidos atitinkamais laikotarpiais viršijo juridinę galią turinčiais pajamų šaltiniais patvirtintas pajamas ir mokesčių bazę nustatė bei mokesčius apskaičiavo, vadovaudamasi MAĮ 70 straipsnio nuostatomis.

Inspekcija išsamiai nurodo MAĮ 70 straipsnio ir Taisyklių taikymo pagrindus ir sąlygas, kurioms esant mokesčių administratorius mokesčių mokėtojui priklausančią mokėti mokesčio sumą apskaičiuoja pagal jo atliekamą įvertinimą, atsižvelgdamas į visas įvertinimui reikšmingas aplinkybes, turimą informaciją ir prireikus parinkdamas savo nustatytus įvertinimo metodus, atitinkančius protingumo bei, kiek objektyviai įmanoma, teisingo mokesstinės prievolės dydžio nustatymo kriterijus.

2015-07-13 atlikto Pareiškėjos mokesstinio tyrimo metu nustatyta, jog Pareiškėjos ir jos sutuoktinio 2010 ir 2011 m. patirtos išlaidos viršijo jų gautas pajamas ir patirtoms išlaidoms (*buto ir garažo D, žemės sklypui įsigyti, sodybos remontui, transporto priemonei įsigyti bei vartojimo išlaidoms padengti*) panaudojo kitas iš nenustatytų pajamų šaltinių gautas pajamas, kurios nebuvo apmokestintos Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka, t. y. mokesčių mokėtojas nevykdė arba netinkamai vykdė savo pareigas apskaičiuojant mokesčius. Inspekcija konstatuoja, kad, nustatčius šias aplinkybes, pagrįstai Pareiškėjo ir jo sutuoktinės patikrinimas atliktas taikant MAĮ 70 straipsnio nuostatas.

Kauno AVMI, pagal įvertinimą apskaičiuodama Pareiškėjos ir jos sutuoktinio GPM bazę, rėmėsi iš Pareiškėjos ir sutuoktinio kontrolės procedūrų metu surinkta informacija, Pareiškėjos bei jos sutuoktinio paaiškinimuose pateikta informacija, gautais atsakymais į paklausimus iš bankų, kitų institucijų bei asmenų paaiškinimais, informacija gauta atlikus mokesstinis tyrimus asmenų, paskolinusių ir padovanojusių piniginių lėšų Pareiškėjai ir jos sutuoktiniui (Taisyklių 29 p.).

Kauno AVMI vadovavosi išlaidų metodu, t. y. vertinimas buvo atliktas lyginant Pareiškėjos ir jos sutuoktinio patirtas asmenines išlaidas su faktiškai turėtomis (gautomis) pajamomis. Taisyklių 14–17 punktuose nurodoma, kad išlaidų metodas taikomas, kai turima informacija (duomenys) apie mokesčių mokėtojo ir šeimos narių išlaidas, o vertinimas atliekamas lyginant mokėtojo ir jo šeimos narių asmenines išlaidas su per atitinkamą laikotarpį deklaruotomis pajamomis. Mokesčių administratorius, taikydamas šį vertinimo metodą, taip pat turi įvertinti ir kitas aplinkybes, kurių tiesioginė įtaka gali būti vertinama (Taisyklių 17 p.). Be to, gyvenamojo namo statybai naudotų medžiagų ir gaminių įsigijimo išlaidų vertės nustatymui pasirinktas ekonominio modelio metodas, kurio taikymui gali būti naudojami duomenys iš įvairių informacijos šaltinių, bei analogijos metodas, kurio metu vertinimas atliekamas lyginant tikrinamojo laikotarpio mokesčių mokėtojo mokesčio deklaracijos ar veiklos rodiklius su analogišką veiklą vykdančio mokesčių mokėtojo mokesčio deklaracijos rodikliais.

Inspekcija pažymi, kad Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (toliau – LVAT) 2011-02-04 nutartyje adm. byloje Nr. A-438-201/2011 nurodė, jog nei Mokesčių administravimo įstatymas, nei kiti įstatymai nenumato jokių apribojimų tiek mokesčių mokėtojui, tiek mokesčių administratoriui apskaičiuojant bei perskaičiuojant mokesčius už tam tikrą mokestinį laikotarpį remtis (vadovautis) papildoma įrodomąja medžiaga, kurioje užfiksuotos ankstesniais mokestiniais laikotarpiais atsiradusios faktinės aplinkybės, svarbios teisingam mokesčio apskaičiavimui (perskaičiavimui). Tokios pačios nuostatos LVAT laikėsi ir 2010-11-29 nutartyje adm. byloje Nr. A⁴³⁸-1542/2010, 2011-01-26 nutartyje adm. byloje Nr. A⁵⁷⁵-146/2011, 2012-11-12 išplėstinės teisėjų kolegijos nutartyje adm. byloje Nr. A⁴⁴²-1984/2012, 2013-04-15 nutartyje adm. byloje Nr. A⁶⁰²-27/2013 ir kt. Taigi mokesčių administratorius turi teisę naudotis ir vertinti atitinkamą įrodomąją medžiagą, susijusią su ankstesniais mokestiniais laikotarpiais, kiek tai susiję su tikrinamojo laikotarpio mokestinių prievolių teisingu apskaičiavimu.

Nustatyta, kad 2010–2011 m. laikotarpiu Pareiškėjos ir sutuoktinio patirtos išlaidos viršijo pajamas iš viso 49925 Eur (172382 Lt). Pareiškėja ir jos sutuoktinis tikrinamuoju laikotarpiu, nesiversdami jokia individualia veikla bei gaudami minimalias darbines bei pensijos pajamas, patyrė dideles išlaidas, t. y. grynaisiais pinigais įsigijo šį nekilnojamąjį ir kilnojamąjį turta:

1. 2010-12-02 butą už 160000 Lt adresu: V g. 11-7, D. Pareiškėjos ir jos sutuoktinio vardu įsigytame už paskolintus bei dovanotus pinigus bute gyvena ir gyvenamąją vietą deklaruoja jų dukra I. M. su vyru S. M., kuri 2011-05-19 dovanojo tėvams 40000 Lt. Pareiškėja ir sutuoktinis registruoti ir gyvena Ž g. 9-53, A.

2. 2011-06-07 garažą už 1000 Lt adresu: C g. 8, D.

3. 2012-01-12 žemės sklypą už 3061 Lt adresu: D k., V sen., L r. sav.

4. 2011-11-09 automobilį *Porsche Cayenne* už 6500 EUR (22443,2 Lt), kuris parduotas pagal 2013-10-18 pirkimo–pardavimo sutartį už 30000 Lt. Draudimo išlaidas už minėtą automobilį dengė dukra su vyru.

Taip pat Pareiškėjas ir sutuoktinis vykdė statybos bei rekonstrukcijos darbus (nurodė patyrę apie 30796 Lt) Pareiškėjos sutuoktinio 2006-10-27 paveldėtoje sodyboje adresu: D k. 11, V sen., L r. sav. (toliau – sodyba D k. 11).

Pareiškėjos ir jos sutuoktinio gautos pajamos lyginant su skolintomis lėšomis iš visos pajamų dalies sudaro tik apie 33 proc. pajamų, didžioji dalis pajamų yra skolinta ar gauta dovanų.

Nekilnojamojo turto įsigijimą, registruoto kilnojamojo turto įsigijimą bei statybas Pareiškėja ir sutuoktinis grindė pasiskolintomis bei gautomis dovanų lėšomis iš giminaičių (skolintos lėšos iš fizinių asmenų – sudarė 59,8 proc.):

Vardas, pavardė	Sandorio rūšis	Suma, Lt	Sandorio data
S. B. (žento S. M. močiutė)	paskola	50000	2010-11-25
S. B. (žento S. M. močiutė)	paskola	50000	2010-11-25
I. M. (J. ir V. C. dukra)	dovana	40000	2011-05-19
B. M. (Pareiškėjos sesuo)	dovana	30000	2010-09-08
M. T. (Pareiškėjos sutuoktinio sesuo)	dovana	20000	2010-08-20
Iš viso:		190000	

Dėl statybos darbų. Pareiškėjos sutuoktinis 2006-10-27 paveldėjo žemės sklypą, gyvenamąjį namą (statybos pabaigos metai – 1970 m.), 7 ūkinius pastatus ir kiemo statinius, esančius D k. 11. VĮ Registrų centro duomenimis, 2011-06-01 išduotas leidimas vykdyti statybos darbus gyvenamajame name. L rajono savivaldybės administracija pateikė statybos leidimo ir rekonstrukcijos projekto kopijas, taip pat ir lauko virtuvės projektą. Pareiškėja ir jos sutuoktinis 2015-06-26 atvykę į Kauno AVMI pateikė pagalbinio ūkio pastato-garažo projektą.

Kauno AVMI 2013-10-30 atlikto operatyvaus patikrinimo metu užfiksavo ir aprašė atliktus statybos ir rekonstrukcijos darbus sodyboje D k. 11: gyvenamasis namas yra naujai apkaltas

medinėmis lauko dailylentėmis, name sudėti nauji plastikiniai langai ir durys, grindys išklotos plytelėmis, virtuvė ir valgomasis kambarys yra iškalti gipskartonio plokštėmis, tačiau šios dvi patalpos dar be apdailos. Gyvenamojo namo stogas neseniai yra apdengtas skiedromis. Sodyboje yra lauko virtuvė, kuri yra renovuota. Iš vidaus pastatas iškaltas OSB plokšte, iš išorės yra apkaltas lauko dailylentėmis, stogas taip pat dengtas skiedromis. Ūkinis pastatas su garažu yra karkasinis, kuris iš išorės yra apkaltas lauko dailylentėmis, iš vidaus patalpa yra iškalta OSB plokšte. Šiame pastate yra dvi garažo durys (pakeliamos), ūkiniame pastatytas kieto kuro katilas „ATMOS“.

Pareiškėjos sutuoktinis 2013-10-30 paaiškiniame nurodė, kad žentas S. M. 2011 m. ir 2013 m. iš savo paveldėto miško iškirto 69 m² medienos, kuri buvo panaudota lentoms ir skiedroms gaminti. Visos kitos statybinės medžiagos (cementas, plytelės, langai, durys, garažo durys, lietvamzdžiai ir kt.) buvo pirktos savomis ir šeimos lėšomis. Plastikiniai langai ir garažo durys pirktos Lenkijoje. Darbai buvo atliekami paties Pareiškėjos sutuoktinio, padedant jo šeimai. Pareiškėjos sutuoktinis 2015-06-26 paaiškiniame nurodė patirtas išlaidas: plastikiniams langams ir durims – 4860 Lt (9 vnt. x 540 Lt), grindų plytelėms – 1000 Lt (50 m² x 20 Lt), gipso plokštėms – 300 Lt (60 m² x 5 Lt), OSB plokštėms – 240 Lt (40 m² x 6 Lt), pakeliamoms garažo durims – 1800 Lt (2 vnt. x 900Lt), kieto kuro katilui „Atmos“ – 7000 Lt, statybiniai darbai: 2012 m. – apie 1600 Lt, 2013 m. – apie 5100 Lt. Iš viso patirta išlaidų statybinėms medžiagoms – 15200 Lt. Pareiškėjos sutuoktinis 2015-07-03 pateiktame paaiškiniame papildomai nurodė patirtas išlaidas: cementui – 299 Eur, žvyriui – 343 Eur, radiatoriams – 200 Eur, blokeliams – 370 Eur, ruberoidui – 15 Eur, šiltinimo medžiagai – 287 Eur, lietvamzdžiui – 120 Eur, varžtams, vinims ir kt. – 150 Eur, kamino įdėklui – 375 Eur, elektros instaliacijai – 300 Eur, metalinei apdailai statinių apačioje – 17,36 Eur, elektriko paslaugoms – 100 Eur. Iš viso 2576,36 Eur (8896 Lt).

Atsižvelgusi į tai, kad Pareiškėjos sutuoktinis negalėjo pateikti realių dokumentais grįstų patirtų išlaidų, neišsaugojo dokumentų, pateikė tik apytiksles išlaidas, Kauno AVMI, jas palyginus su rinkos kainomis (*UAB „Sistela“, kuri specializuojasi statybos darbų sąmatų, normatyvų, kainynų ir programų sudaryme, duomenimis*), vadovaudamasi MAĮ 8 str. 3 dalimi (*mokesčių administratorius, administruodamas mokesčius, privalo vadovautis protingumo ir teisingumo kriterijais*), taikydama MAĮ 70 straipsnį ir Taisyklių 6.3.4 punkte numatytą grynosios vertės metodą, statybos išlaidomis pripažino visas Pareiškėjos sutuoktinio nurodytas patirtas išlaidas statyboms, kurios sudarė 30796 Lt (21900 + 8896). Leidimas vykdyti statybos darbus išduotas 2011 m. 2013-10-30 atlikto operatyvaus patikrinimo metu užfiksuota statybų būklė. Kadangi statybos analizuojamu laikotarpiu buvo vykdomos 2011 m., 2012 m. ir 2013 m., todėl visos apskaičiuotos išlaidos pagrįstai padalintos iš 3, nustatant kasmet po 10265 Lt.

Dėl Pareiškėjos ir sutuoktinio gautų paskolų ir dovanų. Pareiškėja ir sutuoktinis gavo 90000 Lt pinigines dovanas ir 100000 Lt beprocentines paskolas, iš viso 190000 Lt.

Pareiškėja ir sutuoktinis, siekdami pagrįsti gautų pajamų šaltinius, paaiškiniuose nurodė, kad tikrinamuoju laikotarpiu gavo paskolų ir dovanų grynaisiais pinigais iš fizinių asmenų bei pateikė paskolų sutarčių ir dovanojimo raštelių kopijas, kuriose nurodyta:

1. Pareiškėjo dukros I. M. vyro S. M. močiutė S. B. pagal 2010-11-25 paskolos sutartį paskolino Pareiškėjai 50000 Lt, pagal 2010-11-25 paskolos sutartį Pareiškėjos sutuoktiniui taip pat paskolino 50000 Lt.

2. Pagal 2010-08-20 dovanojimo raštelį Pareiškėjos sutuoktinio sesuo M. T. padovanojo savo broliui 20000 Lt.

3. Pagal 2010-09-08 dovanojimo raštelį Pareiškėjos sesuo A. M. padovanojo savo seseriai 30000 Lt.

4. Pagal 2011-05-19 dovanojimo raštelį I. M. dovanojo Pareiškėjai, savo mamai, 40000 Lt.

Pareiškėja ir sutuoktinis paaiškinimuose nurodė, kad nei paskolos, nei dovanos nebuvo tvirtintos notaro, nes jų sumos neviršijo 50000 Lt, ir kad gautos paskolos ir dovanos buvo naudojamos butui įsigyti bei sodybos remontui.

Taip pat Pareiškėja ir sutuoktinis nurodė, kad ėmė vartojimo kreditus iš UAB „G1“ dukters R. C. reikmėms, nes jai dėl gaunamų mažų pajamų nei bankai, nei kredito bendrovės paskolų nesuteikė. R. C. 2016-03-15 paaiškinime patvirtino, kad jos tėvų paimti kreditai buvo skirti jos asmeninėms reikmėms ir ji pati vėliau juos grąžino. R. C. nurodė, kad bankai jai dėl gaunamų mažų pajamų paskolų nesuteikė, todėl tėvai paėmė paskolas savo vardu ir jas perdavė ne kaip dovaną, o kaip paskolą. Pinigai buvo reikalingi perkant transporto priemonę bei remontuojant gyvenamąjį būstą, esantį Ž g. 9–53, A, kuriame ji gyvena. Nurodė, kad paskolas ji grąžindavo pagal paskolos davėjo sudarytą grafiką iš atlyginimo ir pateikė 2012 metų paskolos ir jos grąžinimo dokumentus.

2010–2013 m. Pareiškėjos ir sutuoktinio gautos pajamos iš viso sudarė apie 326949 Lt, iš jų – 66949 Lt (20,5 proc.) darbo užmokestis, pensijos, darbo biržos pajamos, 190000 Lt (58,1 proc.) iš fizinių asmenų pasiskolintos ar gautos dovanų lėšos, 31000 Lt (9,5 proc.) gautos pajamos už surinktus grybus, 9000 Lt (2,8 proc.) paimti vartojimo kreditai iš UAB „G1“, 30000 Lt (9,2 proc.) gautos pajamos už parduotą automobilį *Porsche Cayenne*. Nustatyta, kad 60,9 proc. (58,1+2,8) visų Pareiškėjos ir sutuoktinio gautų pajamų sudaro pasiskolintos ar gautos dovanų pinigines lėšas iš fizinių asmenų bei kredito įstaigų. Už pasiskolintas bei gautas dovanų pinigines lėšas buvo įsigytas ne pirmo būtinumo kilnojamas ir nekilnojamas turtas, kuriuo vėliau nesinaudota savo reikmėms, bei vykdomos statybos sodyboje D k. 11.

Dėl 100000 Lt paskolos iš S. B. . Su S. B. 2010-11-25 sudarytose paskolų sutartyse nurodyta, kad paskolos buvo suteiktos atstovaujant įgaliotam asmeniui I. M. . Pareiškėja ir sutuoktinis paaiškinimuose nurodė, kad „paskolą suteikė S. B. , tuo metu ji buvo 91 metų ir dėl ligos beveik nieko nematė, todėl savo valią išreiškė žodžiu ir paprašė, kad pagal suteiktą įgaliojimą ant rašytinės paskolos sutarties pasirašytų I. M. “. Pagal Pareiškėjos ir sutuoktinio pateiktus dokumentus nustatyta, kad I. M. pagal 2009-01-08 įgaliojimą buvo įgaliota disponuoti S. B. banko sąskaitose esančiomis lėšomis. S. B. mokestinio tyrimo metu nustatyta, kad S. B. sąskaitoje, esančioje AB „Swedbank“, paskolos sutarčių sudarymo dieną (2010-11-25) buvo per šimtą kartų mažiau piniginių lėšų, reikalingų paskoloms suteikti. I. M. įgaliojimo laikotarpiu iki paskolų suteikimo (nuo 2009-01-08 iki 2010-11-25) gautos įplaukos į S. B. banko sąskaitą buvo 20 kartų mažesnės už suteiktų paskolų dydį. Vadinas, paskolos galėjo būti suteiktos ne iš banko sąskaitoje buvusių pinigų, o tokiomis lėšomis disponuoti ir jas skolinti I. M. neturėjo įgaliojimo.

Pareiškėja ir sutuoktinis paaiškinimuose nurodė, kad paskolos yra gautos grynaisiais pinigais, yra beprocentės, neturi grąžinimo termino, nes Pareiškėja ir jos sutuoktinis su S. B. yra pažįstami jau apie 20 metų, be to, ji yra žento S. M. močiutė; kad paskolos yra negrąžintos; kad 2013 metais S. B. mirus, jos turtą, įskaitant ir paskolas, paveldėjo S. M. . Pareiškėja ir jos sutuoktinis pateikė 2014-04-17 Paveldėjimo teisės pagal testamentą liudijimą ir 2014-06-16 Paveldėjimo teisės pagal testamentą liudijimą (papildomą), kuriuose nurodyta, kad S. B. įpėdinis yra vaikai S. M. . 2014-04-17 Paveldėjimo teisės pagal testamentą liudijime nurodytas paveldėtas turtas: 1,9 ha miškų ūkio paskirties žemės sklypas, esantis D. k., D sav., 14,17 ha žemės ūkio paskirties žemės sklypas, gyvenamasis namas, ūkiniai pastatai ir kiti statiniai, esantys G. g. 9, D. k., D sav. 2014-06-16 Paveldėjimo teisės pagal testamentą liudijime nurodyta, kad paveldimą turtą sudaro pinigines lėšas (su visomis priklausančiomis palūkanomis), esančios „Swedbank“, AB, banko sąskaitose. Liudijime pažymėta, kad šis paveldėjimo teisės pagal testamentą liudijimas išduodamas į papildomai atsiradusį turtą. Pažymėtina, kad S. M. išmokėtas paveldėtas banko sąskaitos likutis yra mažareikšmis. Nei viename iš pateiktų paveldėjimo teisės pagal testamentą

liudijimų nėra nurodyta, kas paveldi ir ar paveldi apskritai teisę į S. B. suteiktas ir neatgautas paskolas, teisę jas susigrąžinti.

Pareiškėja ir sutuoktinis 2015-06-25 paaiškinime nurodė, kad 2010-12-02 pirko butą, esantį V g. 11–7, D, už 160000 Lt, kuriam pirkti panaudojo ir iš S. B. pasiskolintus 100000 Lt. Šiame bute gyvenamąją vietą deklaruoja ir gyvena jų dukra I. M. su šeima. Pareiškėja ir sutuoktinis savo gyvenamąją vietą deklaruoja adresu: Ž g. 9–53, A. m., todėl darytina išvada, kad įsigytas ne pirmo būtinumo nekilnojamas turtas.

Kauno AVMI 2015-10-09 atliko S. B. mokestinį tyrimą ir nustatė, kad S. B. yra pateikusi vienkartinę gyventojų 2003-12-31 turėto turto deklaraciją, kurioje deklaravo 320000 Lt ne banke turėtų pinigų. Tačiau veiklos analizės metu nenustatyta, kad S. B. galėjo turėti deklaruotą pinigų ne banke sumą, nes nėra pakankamai duomenų apie S. B. pajamas. S. B. nuo 1995-01-02 iki 2001-03-06 buvo įsiregistravusi ūkininke. Pridėtinės vertės mokesčio mokėtoja S. B. įsiregistravusi nebuvo. Apie kitas S. B. gautas pajamas bei pajamas iš ūkininko ūkio Kauno AVMI duomenų neturi. VĮ Registrų centro turimos informacijos duomenimis, S. B. 2003–2011 metų laikotarpiu nekilnojamojo turto neįsigijo. 2004-03-22–2014-06–18 laikotarpiu S. B. turėjo atsiskaitomąją sąskaitą AB „Swedbank“, kurioje vykusios piniginių operacijos mokestinio tyrimo metu buvo įvertintos. Atlikus S. B. pajamų ir išlaidų analizę, nenustatyta, kad S. B. negalėjo suteikti paskolų Pareiškėjui ir sutuoktinei, tačiau paskolų suteikimas patikrinimo metu vertintas kompleksiskai, kartu su kitomis fizinių asmenų suteiktomis dovanomis.

Dėl 40000 Lt I. M. dovanos. Pareiškėja pateikė dovanojimo raštelį, kuriame nurodyta, kad I. M. 2011-05-19 dovanoja Pareiškėjai 40000 Lt. Dovanajamiems pinigams pagrįsti pateikta 2011-05-13 pastatų dalių pirkimo–pardavimo sutartis, pagal kurią S. M. pardavė broliui E. M. paveldėto iš tėvų ½ dalį turto, esančio N. g. 20, L mstl., D r. sav., už 40000 Lt. I. M. 2016-01-15 paaiškinime nurodė, jog, kadangi ji su šeima gyvena bute (V g. 11–7, D m.), tai, pardavė pusę namo Leipalingyje, gautus pinigus, pritarus vyrui, padovanojo mamai. Pinigai perduoti Pareiškėjos namuose. Pinigų panaudojimo paskirtimi I. M. nesidomėjo, nes pagal galimybes stengiasi atsidėkoti tėvams už butą, kuriame su šeima gyvena.

Pareiškėja paaiškinime nurodė, kad dovana gauta grynaisiais pinigais, kurie iki panaudojimo buvo saugomi namuose. Gautus pinigus naudojo sodybos remontui. Pasirašant sutartį notaro paslaugomis nesinaudojo, nes pinigų dovanų gavo iš dukters.

Pagal Inspekcijos duomenų bazių duomenis (pateiktais trečiųjų šaltinių bei mokėtojų pateiktų metinių pajamų deklaracijų duomenimis) nustatytos I. M. pajamos už 2006–2009 metus ir 2011–2013 metus bei S. M. pajamos 2003–2013 m. S. M. yra pateikęs Vienkartinę gyventojų 2003-12-31 turėto turto deklaraciją, kurioje deklaravo savo turėtas pinigines lėšas 260000 Lt (iš jų ne banke turėtas piniginių lėšų suma – 175000 Lt) bei sutuoktinės I. M. ne banke 83000 Lt ir banke 2000 Lt turėtas pinigines lėšas. I. M. nekilnojamojo turto savo vardu neturi. I. M. vardu yra įregistruota viena transporto priemonė. Atlikus I. M. ir jos sutuoktinio pajamų ir išlaidų analizę nenustatyta, kad I. M. negalėjo suteikti dovanos Pareiškėjai, tačiau I. M. dovanos suteikimas Pareiškėjai vertintas kompleksiskai, kartu su kitomis fizinių asmenų suteiktomis dovanomis bei paskolomis.

3. Dėl 30000 Lt gautos dovanos iš A. M. (Pareiškėjos sesuo). Pareiškėja 2015-06-26 pateikė dovanojimo raštelį, kuriame nurodyta, kad A. M. 2010-09-08 dovanoja Pareiškėjai 30000 Lt. Pareiškėja ir sutuoktinis 2015-06-25 paaiškinime nurodė, kad A. M. dovanojo 30000 Lt grynaisiais pinigais, nes Pareiškėja atsisakė paveldėjimo dalies į tėvų namus su priklausiniais sesers naudai. Pažymėtina, kad A. M. suteiktos dovanos (30000 Lt) vertė ~3,5 karto viršija gauto nekilnojamojo turto vertę (8245,29 Lt). Pareiškėja 2015-07-13 paaiškinime nurodė, kad su seserim A. M. yra labai geri, draugiški santykiai, todėl notarinė pinigų dovanojimo sutartis nebuvo sudaryta. Nurodė, kad pinigus gavo 2010-08-08 (2015-07-13 paaiškinime nurodyta pinigų gavimo

data 2010-08-08 nesutampa su 2016-02-19 paaiškinime nurodyta pinigų gavimo data 2010-09-08, dovanojimo sutartis yra pasirašyta 2010-09-08). Pareiškėja nurodė, kad pinigai buvo naudojami sutuoktinio paveldėtos sodybos remontui ir butui pirkti.

A. M. paaiškinime nurodė, kad pasirašant sutartį dalyvavo ji ir jos sesuo (Pareiškėja), kad pinigus padovanojo ir nesidomėjo jų panaudojimu. Dovana suteikta litais, pinigai buvo saugomi namuose, sutuoktinis B. M. apie dovaną žinojo ir neprieštaravo. Nurodė, kad dovanos suteikimo šaltiniai buvo išmokos už žemę ir sutaupyti pinigai iš atlyginimų. Į klausimą, ar 2010-09-08 pinigų dovanojimo sandoris V. C. ir 2015-04-28 nekilnojamojo turto dovanojimo sandoris iš V. C. yra susiję sandoriai, A. M. paaiškino, kad sandoriai tarpusavyje nėra susiję, nes tėvų sodybos dalis jai buvo padovanota po 5 metų.

Pažymėtina, kad Pareiškėjos ir A. M. pateikti paaiškinimai yra prieštaringi. Pareiškėja nurodė, kad A. M. dovanuoja 30 tūkstančių litų, nes ji atsisakė ½ dalies tėvų paveldimo namo su priklausiniais ir žemės sklypu sesers naudai, kai A. M. nurodė, kad padovanojo 30 tūkstančių litų laisva valia kaip seseriai ir kad sandoriai tarpusavyje nėra susiję, nes tėvų sodybos dalį jai padovanojo po 5 metų.

Inspekcijos informacijos duomenimis (pagal trečiųjų asmenų pateiktus duomenis bei pateiktas metines pajamų deklaracijas), nustatytos A. M. pajamos už 2003–2010 metus ir A. M. vyro B. M. pajamos už 2004–2009 metus. A. M. su vyru B. M. vienkartinės gyventojų (šeimų) 2013-12-31 turėto turto deklaracijos neteikė. A. M. 1996 m. yra įsigijusi butą, kuriame gyvena, taip pat yra paveldėjusi nekilnojamąjį turtą. Transporto priemonių A. M. vardu nėra įregistruota. B. M. vardu yra įregistruotas paveldėtas nekilnojamasis turtas. Transporto priemonių B. M. vardu nėra įregistruota. Atlikus A. M. ir jos sutuoktinio pajamų ir išlaidų analizę nenustatyta, kad A. M. negalėjo suteikti dovanos Pareiškėjai, tačiau A. M. dovanos suteikimas mokestinio patikrinimo metu vertinamas kompleksiskai, kartu su kitomis fizinių asmenų suteiktomis dovanomis bei paskolomis.

Dėl 20000 Lt M. T. (Pareiškėjos sutuoktinio sesers) dovanos. Pareiškėja su sutuoktiniu 2015-06-26 pateikė dovanojimo raštelį, kuriame nurodyta, kad M. T. 2010-08-20 dovanuoja Pareiškėjos sutuoktiniui 20000 Lt. Pareiškėja ir sutuoktinis paaiškinimuose nurodė, kad M. T. prisidėjo prie namo D k. 11 rekonstrukcijos, turėdama tikslą ateityje su šeima vasaroti kaime.

Pareiškėja ir sutuoktinis 2015-06-25 paaiškinime nurodė, kad Pareiškėjos sutuoktinis paveldėjo tėvų namus D kaime ir nutarė rekonstruoti bei išplėsti tėvų namus, kad vasaros laikotarpiu jo vaikų šeimos ir sesers M. T. šeimos nariai bei anūkai turėtų kur vasaroti, galėtų užsiauginti daržovių. Nurodė, kad prie namo rekonstrukcijos prisidėjo dukra su žentu dovanodami 40 tūkstančių litų ir sesuo M. T. dovanodama 20 tūkstančių litų. Pareiškėjos sutuoktinis 2016-02-19 paaiškinime nurodė, kad nekilnojamąjį turtą D k. 11 paveldėjo pagal testamentą, į kurį sesuo M. T. nebuvo įtraukta. Dėl M. T. dovanotų pinigų nurodė, kad, pasirašant dovanojimo sutartį, dalyvavo tik jis ir M. T. . Notaro paslaugomis nesinaudojo, nes Pareiškėjos sutuoktinį ir M. T. sieja labai geri ir draugiški santykiai. Pareiškėjos sutuoktinio teigimu, pinigus gavo 2010-08-20, pinigus naudojo sodybos remontui ir butui pirkti, tačiau tikslų sumų, kam, kiek skyrė, nepamena. Gauti pinigai buvo saugomi namuose.

M. T. paaiškinime nurodė, kad pasirašant sutartį dalyvavo ji ir Pareiškėjos sutuoktinis, kad pinigus padovanojo ir daugiau nesidomėjo jų panaudojimu. Dovana suteikta litais, pinigai buvo saugomi namuose, sutuoktinis S. T. apie dovaną žinojo ir neprieštaravo. Paklausta, ar nuo dovanos suteikimo momento nebuvo atvejų, kad jai pačiai būtų reikalingi pinigai, M. T. nurodė, kad nebuvo. Nurodyti dovanos suteikimo šaltiniai – darbo užmokestis ir santaupos. Paklausta, kodėl nepaveldėjo tėvų sodybos kaip bendraturtė ir ar gavo kokią kompensaciją, M. T. nurodė, kad brolis turtą paveldėjo testamentu, ji į testamentą nebuvo įtraukta.

Inspekcijos turimos informacijos duomenimis (pagal trečiųjų asmenų pateiktus duomenis bei pateiktas metines pajamų deklaracijas), nustatytos M. T. pajamos už 2003–2010 metus ir M. T. vyro S. T. pajamos už 2004–2006 metus. M. T. su vyru S. T. vienkartinės gyventojų (šeimos) 2003-12-31 turėto turto deklaracijos neteikė. M. T. turi nekilnojamojo turto, įgyto apskrities viršininko sprendimu, bei gavusi dovanų, pirkusi žemę, yra pati dovanojusi nekilnojamąjį turtą. S. T. yra pirkęs valstybinę žemę. M. T. ir S. T. vardu nėra įregistruotų transporto priemonių. Atlikus M. T. ir jos sutuoktinio pajamų ir išlaidų analizę, nenustatyta, kad M. T. negalėjo suteikti dovanos Pareiškėjos sutuoktiniui, tačiau M. T. dovanos suteikimas Pareiškėjos sutuoktiniui vertintas kompleksiskai, kartu su kitomis fizinių asmenų suteiktomis dovanomis bei paskolomis.

Įvertinusi Pareiškėjos ir jos sutuoktinio kontrolės procedūrų metu surinktą informaciją dėl patikrinimo metu Pareiškėjos ir jos sutuoktinio pateiktų paskolų sutarčių ir dovanojimo raštelių, Kauno AVMI nustatė, kad:

1. Pareiškėja ir sutuoktinis pinigines lėšas skolinosi iš fizinio asmens S. B. grynaisiais pinigais, kuri pinigus davė sau nenaudingomis sąlygomis, t. y. be palūkanų, be turto įkeitimo, nenustatytam laikotarpiui, nežinodama Pareiškėjos ir jos sutuoktinio finansinių galimybių grąžinti paskolas. Nepaisant apie 20 metų trukusios draugystės, pinigus skolino ne pati S. B., bet jos įgaliotinė I. M.. Įvertinus Pareiškėjos paaiškinimą dėl S. B. ligos ir amžiaus, Inspekcijai abejonių kelia pats pinigų suteikimo pobūdis – paskola, nes būdama garbaus amžiaus ir turėdama sveikatos problemų S. B. nusprendžia pinigus paskolinti, o ne padovanoti artimiesiems, neužsitikrina jų greito grąžinimo (grąžinimo data nenumatyta), neturi tikslo iš jų gauti ekonominės naudos (palūkanos nenumatytos). Pareiškėja su sutuoktiniu paaiškinimuose teigia, kad po S. B. mirties jos turėtą turtą bei paskolas paveldėjo S. M., tačiau pateiktuose paveldėjimo teisės pagal testamentą liudijimuose paskolų, kaip paveldimo turto, nėra nurodytų (nurodytas paveldimas turtas yra nekilnojamas turtas ir pinigines lėšas, esančios banke).

2. Dovanų davėjai paaiškinimus apie dovanos suteikimo aplinkybes pateikė neišsamius, nenurodė dovanojimo tikslų ir nors, jų teigimu, Pareiškėjai ir sutuoktiniui suteikta dovana buvo vienintelė, kurią jie yra suteikę, nei vienas nepateikė išsamių, motyvuotų paaiškinimų apie sandorio aplinkybes. A. M. dovanos suteikimo Pareiškėjai atveju dovanos davėjos ir gavėjos nurodytos aplinkybės ir tikslai, kaip minėta, buvo prieštaringi. Nesutampa Pareiškėjos sutuoktinio ir jo sesers M. T. paaiškinimai apie dovanos suteikimo tikslus. Pareiškėjos sutuoktinis nurodė, kad M. T. jam dovanojo pinigus su ketinimais prisidėti atkuriant sodybą D k. 11, kad galėtų vasaroti, tačiau pati M. T. teigė, kad pinigus dovanojo broliui be jokių tikslų.

3. Paskolos ir dovanos suteiktos grynaisiais pinigais, tačiau nebuvo pateikta vienareikšmiškų ir neginčijamų įrodymų, kad pagal pateiktus rašytinius dokumentus pinigines lėšas buvo realiai perleistas. S. B. banko sąskaitoje paskolų suteikimo datai buvo minimalus lėšų likutis, nuo I. M. įgaliojimo pradžios iki paskolų suteikimo dienos į S. B. banko sąskaitą buvo gautos nedidelės įplaukos (~20 kartų mažesnės už suteiktų paskolų dydį), todėl darytina išvada, kad paskolos galėjo būti suteiktos tik ne iš banko sąskaitoje buvusių pinigų, o tokiomis lėšomis disponuoti ir jas skolinti I. M. neturėjo įgaliojimo.

4. 2010–2013 m. Pareiškėjos ir sutuoktinio gautos pajamos iš viso galėjo sudaryti apie 326949 Lt. 60,9 proc. visų Pareiškėjos ir sutuoktinio gautų pajamų sudarė pasiskolintos ar gautos dovanų pinigines lėšas iš fizinių asmenų bei kredito įstaigų.

5. Pareiškėja ir sutuoktinis pirkdami nekilnojamąjį turtą nesinaudojo bankų teikiamais kreditais ir už įsigytą nekilnojamąjį ir kilnojamąjį turtą atsiskaitė grynaisiais pinigais – 2010 m. iš skolintų pinigų Pareiškėja ir jos sutuoktinis įsigijo butą adresu: V g. 11–7, D m., kuriame negyvena (bute gyvena ir yra registruota I. M. su šeima), 2011 m. įsigijo prabangų automobilį, garažą bei pradėjo statybas Dk. 11, 2012 m. įsigijo žemės sklypą bei tęsė statybas, 2013 m. toliau tęsė pradėtas statybas. Pažymėtina, kad paskolų sutartys ir dovanojimo rašteliai surašyti tais pačiais

metais (arba tą patį pusmetį), kada įsigyjamas nekilnojamas ar kilnojamas turtas ar vykdomos statybos, taip siekiant pagrįsti pajamų šaltinius nekilnojamajam ar kilnojamajam turtui įsigyti bei statyboms vykdyti.

6. Dovanojimo rašteliai ir paskolų sutartys pasirašyti tik su giminystės ryšiais susijusiais asmenimis (seserimis, dukra), kuriems, pasirašant dovanojimo raštelius ir paskolos sutartis, įtaką galėjo daryti Pareiškėja ir sutuoktinis. Sudarant paskolų ir dovanų sutartis siekta mokestinės naudos, nes skolintos ir seserų bei dukters dovanotos lėšos, remiantis GPMĮ nuostatomis, nepripažįstamos apmokestinamosiomis pajamomis.

7. Pareiškėja ir sutuoktinis nedeklaravo tariamai gautų dovanų.

Inspekcija padarė išvadą, kad Pareiškėja ir jos sutuoktinis, siekdami įteisinti pajamas, gautas iš mokesčių administratoriui nežinomų šaltinių bei siekdami mokestinės naudos, t. y. išvengti GPM mokėjimo nuo pajamų, gautų iš mokesčių administratoriui nežinomų šaltinių, formaliai surašė pinigų dovanojimo raštelius ir paskolos sutartis. Inspekcija, vadovaudamasi MAĮ 10 ir 69 straipsnių nuostatomis, konstatuoja, kad Kauno AVMI pagrįstai Pareiškėjos ir jos sutuoktinio su S. B., I. M., A. M. ir M. T. pasirašytus pinigų skolinimo ir dovanojimo dokumentus (sutartis ir raštelius) įvertino kaip formalius ir tikrovės neatitinkančius bei pagrįstai, vertindama Pareiškėjos ir sutuoktinio 2010–2011 m. pajamas, į minėtas paskolų sutartis ir dovanojimo raštelius neatsižvelgė.

Dėl piniginių lėšų likučio tikrinamojo laikotarpio pradžioje. Pareiškėja ir sutuoktinis mokestinio tyrimo metu pateiktuose paaiškinimuose nurodė, kad jie ne banke apytiksliai galėjo turėti: 2010-01-01 – 30000 Lt, 2011-01-01 – 22325 Lt, 2012-01-01 – 36348, 2013-01-01 – 29742 Lt, 2013-12-31 – 52396 Lt. Tikrinamojo laikotarpio pradžioje turėto piniginių lėšų likučio ne banke šaltiniais įvardino darbo užmokestį, turėtas santaupas, nurodė, kad sutaupyti padėjo turėtas kaimas, kuriame augino paukščius, gyvulius, daržoves ir vaisius. Prie tikrinamuoju laikotarpiu turimo piniginių lėšų likučio ne banke sukauptimo prisidėjo ir gautos paskolos bei dovanos iš fizinių asmenų.

Pareiškėja ir sutuoktinis nėra pateikę vienkartinės gyventojų (šeimos) 2003-12-31 turėto turto deklaracijos. 2003-12-18 Vienkartinio gyventojų turto deklaravimo įstatymo Nr. IX-1910 3 straipsnis nustatė, kad „nuolatinis Lietuvos gyventojas privalo deklaruoti 2003 m. gruodžio 31 d. turimą šį turtą: pinigines lėšas, turimas bankuose ir kitose kredito įstaigose ir ne bankuose ir kitose kredito įstaigose, jeigu jų bendra suma viršija 50000 litų“, 4 str. 2 punkte nustatyta, kad „jeigu nuolatinis Lietuvos gyventojas šio Įstatymo nustatyta tvarka turto nedeklaravo, šiuo turtu negali būti pagrindžiami kito turto įsigijimo šaltiniai“.

Pareiškėjos ir sutuoktinio 1994–2003 m. pajamas sudarė nedidelės su darbo santykiais susijusios pajamos, iš kurių sutuoktiniai negalėjo sukaupti didelių piniginių likučių, kuriuos būtų privalu deklaruoti vienkartinėje gyventojų (šeimos) 2003–12–31 turėto turto deklaracijoje. Minėtu laikotarpiu nenustatyta, kad Pareiškėja ir sutuoktinis būtų įsigiję ar pardavę didelės vertės nekilnojamąjį turtą. Todėl, kaip nurodo Inspekcija, Pareiškėjos ir sutuoktinio gautų pajamų 1994–2003 m. pakako tik vartojimo išlaidoms dengti.

Nustatyta, kad 2006-10-19 Pareiškėjas įgijo 4 žemės sklypus apskrities viršininko sprendimu (*įsigytos 13/116 žemės sklypų dalys visame 1,16 ha žemės sklype (žemės ūkio naudmenų – pievų ir natūralių ganyklų plotas iš viso – 0,42 ha); 16/157 – 1,57 ha (žemės ūkio naudmenų plotas iš viso – 1,57 ha, iš jo ariamos žemės plotas – 0,57 ha, pievų ir natūralių ganyklų plotas – 1 ha); 24/226 – 2,26 ha (žemės ūkio naudmenų – pievų ir natūralių ganyklų plotas iš viso – 2,26 ha); 36/358 – 3,58 ha (žemės ūkio naudmenų – pievų ir natūralių ganyklų plotas iš viso – 3,18 ha)*). Pagal 2006-10-27 paveldėjimo teisės liudijimą Pareiškėjos sutuoktinis paveldėjo sodybą (*D k. 11*), Pareiškėja 2008-12-29 paveldėtą 1/5 dalį nekilnojamojo turto 2015-04-28 padovanojo. Inspekcijos

teigimu, įvertinus, kad turimo nekilnojamojo turto bendras plotas (ha) nėra didelis, pagrįstai padaryta išvada, kad jis negalėjo sukurti ir didelės vertės žemės ūkyje.

Atlikus Pareiškėjos ir sutuoktinio pajamų ir išlaidų analizę už 2004–2009 metus pagal Inspekcijos bazėse turimą informaciją ir Pareiškėjos bei sutuoktinio pateiktus paaiškinimus, SODROS pateiktą informaciją, bankų pateiktą informaciją, nustatyta, kad Pareiškėja ir jos sutuoktinis 2004–2009 m. laikotarpiu gavo nedideles pajamas (*darbo užmokestis, darbo biržos išmokos, netekto darbingumo pensijos (apie 11160 Lt)*), kurių pakako tik vartojimo išlaidoms dengti. Vidutinės statistinės vartojimo išlaidos buvo didesnės už gautas pajamas, tačiau įvertinus gautų pajamų minėtus šaltinius ir rūšis pagrįstai vertinta, kad gautos pajamos atitiko patirtas išlaidas. Kitų pajamų šaltinių, iš kurių galėjo susidaryti toks piniginių lėšų likutis, Pareiškėja ir sutuoktinis neturėjo, t. y. gaunamos pajamos buvo lygios patiriamoms išlaidoms, todėl Kauno AVMI pagrįstai konstatavo, jog 2010-01-01 Pareiškėjos ir sutuoktinio ne banke turimas piniginių lėšų likutis buvo lygus 0, t. y. Pareiškėjas ir sutuoktinė 2010-01-01 negalėjo turėti paaiškinimuose nurodyto 30000 Lt piniginių lėšų likučio ne banke.

Pagal bankų pateiktą informaciją nustatyti Pareiškėjos ir sutuoktinio likučiai bankuose: Pareiškėjos sutuoktinio: 2010-01-01, 2011-01-01, 2012-01-01 – 0,00 Lt, 2013-01-01 – 5,34 Lt, 2013-12-31 – 0,10 Lt; Pareiškėjos: 2010-01-01 – 4,87 Lt, 2011-01-01 – 2,27 Lt, 2012-01-01 – 7,33 Lt, 2013-01-01 – 1,6 Lt, 2013-12-31 – 0,78 Lt.

Pareiškėjos ir jos sutuoktinio pajamų–išlaidų analizė, GPM. Pareiškėja metinės pajamų mokesčio deklaracijos už 2010 m. nepateikė.

Pareiškėjos ir jos sutuoktinio 2010 m. gautas pajamas sudarė 19917 Lt (*1344 Lt Pareiškėjos sutuoktinio iš A. K. įmonės „MI“ gautas darbo užmokestis; 7800 Lt Pareiškėjos gauta netekto darbingumo pensija; 2773 Lt Pareiškėjos gauta išmoka iš A. darbo biržos; 8000 Lt Pareiškėjos ir jos sutuoktinio gautos pajamos už surinktus ir parduotus grybus (nustatytos pagal pateiktą paaiškinimą)*).

2010 m. patirtas išlaidas sudarė 170027 Lt (*10000 Lt šeimos vartojimo išlaidos, nurodytos Pareiškėjos ir sutuoktinio 2015-06-26 paaiškinime; 160000 Lt už pagal 2010-12-02 sutartį bendrosios jungtinės sutuoktinių nuosavybės teise iš FG. Š. ir E. S. pirktą butą, esantį V g. 11–7, D; 27 Lt sumokėtas žemės mokesstis*).

Įvertinus Pareiškėjos ir sutuoktinio 2010 m. pradžioje banke turimą piniginių lėšų likutį – 4,87 Lt, 2010 m. gautas pajamas 19917 Lt bei patirtas išlaidas 170027 Lt, nustatytą piniginių lėšų likutį banke metų pabaigoje – 2,27 Lt, nustatyta, kad sutuoktiniams neužteko pajamų patirtoms išlaidoms padengti – 150107 Lt. Taigi konstatuota, jog Pareiškėja ir sutuoktinis 2010 m. gavo 150107 Lt kitas pajamas iš nenustatytų, mokesčių administratoriui nežinomų šaltinių, nuo kurių neapskaičiavo ir nesumokėjo GPM. Pareiškėja iš nenustatytų pajamų šaltinių 2010 m. gavo 75053,5 Lt (1/2 x 150107) kitas pajamas (CK 4.73 ir 3.109 str.).

Pareiškėja metinės pajamų mokesčio deklaracijos už 2011 m. nepateikė.

2011 m. Pareiškėja ir sutuoktinis gavo 23298 Lt pajamas (*6591 Lt Pareiškėjos sutuoktinio senatvės pensija; 7800 Lt Pareiškėjos gauta netekto darbingumo pensija; 1907 Lt Pareiškėjos gauta išmoka iš Alytaus darbo biržos; 7000 Lt Pareiškėjos ir jo sutuoktinio gautos pajamos už surinktus ir parduotus grybus (nustatytos pagal pateiktą paaiškinimą)*).

Pareiškėjos ir sutuoktinio 2011 m. patirtas išlaidas sudarė 45567 Lt (*10000 Lt šeimos vartojimo išlaidos, nurodytos Pareiškėjos ir sutuoktinio 2015-06-26 paaiškinime; 1000 Lt už pirktą garažą, esantį C g. 8, D, pagal 2011-06-07 sutartį iš V. V. ir D. V. ; 22443 Lt už Pareiškėjos sutuoktinio pagal 2011-11-09 PVM sąskaitą faktūrą iš UAB „A1“ įsigytą automobilį Porsche Cayenne; 27 Lt sumokėti žemės mokesčiai; 10265 Lt apskaičiuotos išlaidos statyboms sodybai Dk. 11; 1687 Lt išlaidos statybos projektui; 145 Lt išlaidos už dokumentų suruošimą*).

Įvertinus Pareiškėjos ir sutuoktinio 2011 m. pradžioje banke turimą piniginių lėšų likutį – 2,27 Lt, 2011 m. gautas pajamas – 23298 Lt bei patirtas išlaidas – 45567 Lt, nustatytą piniginių lėšų likutį banke 2011 m. pabaigoje – 7,33 Lt, nustatyta, jog sutuoktiniams neužteko pajamų patirtoms išlaidoms padengti – 22275 Lt. Taigi pagrįstai konstatuota, jog Pareiškėja ir sutuoktinis 2011 m. gavo 22275 Lt kitas pajamas iš nenustatytų, mokesčių administratoriui nežinomų šaltinių, nuo kurių GPM neapskaičiavo ir nesumokėjo. Pareiškėja iš nenustatytų pajamų šaltinių 2011 m. gavo 11137,5 Lt ($1/2 \times 22275$) kitas pajamas (CK 4.73 ir 3.109 str.).

Inspekcija nurodo, kad Pareiškėjos skundo argumentai yra nepagrįsti (*dėl tikrinamojo laikotarpio pradžioje turėtų 30000 Lt (kiekvienam po 15000 Lt), nes jie sukaupti 2004–2009 metais iš surinktų miško gėrybių ir pardavus iš žemės ūkio gaunamą derlių; dėl gautų paskolų ir dovanų*).

Alytaus apskrities vyriausiasis policijos komisariatas (toliau – Alytaus AVPK) 2013-09-23 raštu informavo Inspekciją, jog buvo atliekamas tyrimas dėl S. M. (Pareiškėjos žentas) galimai vykdomų nusikalstamų veikų pagal BK 189¹ straipsnį „Neteisėtas praturtėjimas“. Tyrimo duomenimis S. M. niekur nedirba ir negauna jokių oficialių pajamų, tačiau turi nekilnojamojo turto, kuris yra registruotas jo žmonos I. M. tėvo J. C. (Pareiškėjos sutuoktinio) vardu, todėl prašė atlikti turto įsigijimo ir pajamų teisėtumo tyrimus.

Kauno AVMI 2016-06-28 raštu informavo Alytaus AVPK apie Pareiškėjos ir sutuoktinio mokestinių patikrinimų metu nustatytus pažeidimus, t. y. kad sutuoktiniai iš nenustatytų šaltinių gavo 49925 Eur (172382 Lt) pajamas, kurios viršijo BK 189¹ str. „Neteisėtas praturtėjimas“ 500 MGL sumą. Alytaus AVPK 2016-07-04 raštu pranešė, jog Pareiškėjos ir sutuoktinio atžvilgiu pradėtas ikiteisminis tyrimas Nr. 01-1-30874-16 pagal BK 189¹ str. 1 dalį „Neteisėtas praturtėjimas“. Pažymėtina, kad S. M. buvo patrauktas baudžiamojon atsakomybėn dėl neteisėto disponavimo akcizais apmokestinamomis prekėmis pagal BK 199² str. 1 dalį.

Kadangi Pareiškėja ir sutuoktinis nekilnojamojo ir kilnojamojo turto pirkimo bei statybos išlaidas grindė iš fizinių asmenų tariamai gautomis paskolomis / dovanomis, todėl įrodinėjimo dalykas šiuo atveju yra aplinkybės, ar pinigų sumos, nurodytos minėtose paskolos sutartyse ir dovanojimo rašteliuose, Pareiškėjai ir sutuoktiniui realiai buvo ar nebuvo perduotos, t. y. gautos ar negautos pajamos. Inspekcija nurodo, kad Pareiškėja ir sutuoktinis paskolų ir dovanų negavo. Tai patvirtina grynųjų pinigų skolinimosi ir dovanojimo aplinkybės:

– Pareiškėja ir sutuoktinis pinigines lėšas skolinosi iš fizinio asmens S. B. per įgaliotą asmenį I. M. . Inspekcijos teigimu, abejonių kelia pats pinigų suteikimo pobūdis – paskola, nes būdama garbaus amžiaus ir turėdama sveikatos problemų S. B. nusprendė pinigus paskolinti, o ne padovanoti artimiesiems, neužsitikrino jų greito gražinimo (grąžinimo data nenumatyta). Po S. B. mirties jos turėtą turą paveldėjo S. M. , tačiau pateiktuose paveldėjimo teisės pagal testamentą liudijimuose paskolų, kaip paveldimo turto, nėra nurodyta.

– dovanų davėjai A. M. ir M. T. S. T. nepateikė motyvuotų paaiškinimų apie dovanojimo aplinkybes. Nesutampa Pareiškėjos ir sutuoktinio bei dovanų davėjų nurodyti dovanų suteikimo tikslai. Pareiškėjos sutuoktinis nurodė, kad M. T. jam dovanavo pinigus siekdama prisidėti atkuriant sodybą, tačiau pati M. T. teigė, kad pinigus dovanavo broliui be jokių tikslų. Pareiškėja nurodė, kad A. M. dovanavo 30000 Lt dėl to, kad ji atsisakė ½ dalies iš tėvų paveldimo turto, tačiau A. M. nurodė, kad šie sandoriai nėra susiję.

– S. B. banko sąskaitoje paskolų suteikimo dieną buvo minimalus lėšų likutis, nuo I. M. įgaliojimo pradžios iki paskolų suteikimo dienos į S. B. banko sąskaitą buvo gautos nedidelės įplaukos. Taigi paskolos galėjo būti suteiktos tik ne iš banko sąskaitoje buvusių pinigų, o tokiomis lėšomis disponuoti ir jas skolinti I. M. neturėjo įgaliojimo. Paskolų ir dovanų perdavimo faktą Pareiškėja ir sutuoktinis grindė paskolų sutartimis ir dovanojimo rašteliais bei jų pačių, paskolų ir dovanų davėjų paaiškinimais.

– 2010–2013 m. apie 60,9 proc. visų Pareiškėjos ir sutuoktinio gautų pajamų sudarė pasiskolintos ar gautos dovanų piniginės lėšos iš fizinių asmenų bei kredito įstaigų gautos pajamos.

– tikrinamuoju laikotarpiu Pareiškėjos sutuoktinio pajamas sudarė minimalios darbo užmokesčio pajamos bei senatvės pensija, Pareiškėjos pajamas sudarė netekto darbingumo pensija ir pajamos iš Alytaus darbo biržos, tačiau Pareiškėja ir jos sutuoktinis už, neva, skolintus ir dovanotus pinigus įsigijo brangų nekilnojamąjį ir kilnojamąjį turtą, už kurį atsiskaitė grynaisiais pinigais: 2010 m. įsigijo butą D, kuriame gyvena dukters šeima, 2011 m. įsigijo prabangų automobilį, garažą. Be to, 2011–2013 metais vykdė statybos ir rekonstrukcijos darbus sodyboje, už pirktas medžiagas atsiskaitė grynaisiais pinigais bei 2012 m. įsigijo 2,55 ha žemės sklypą adresu: D k., V sen., L r. sav.

– Pareiškėja ir sutuoktinis nedeklaravo gautų dovanų. Dovanojimo rašteliai ir paskolų sutartys pasirašyti tik su giminystės ryšiais susijusiais asmenimis (seserimis, dukra), kuriems, pasirašant dovanojimo raštelius ir paskolos sutartis, įtaką galėjo daryti Pareiškėja ir sutuoktinis. Sudarant paskolų ir dovanų sutartis siekta mokestinės naudos, nes skolintos ir seserų bei dukters dovanotos lėšos nepripažįstamos apmokestinamosiomis pajamomis.

Remdamasi išdėstytomis aplinkybėmis, Inspekcija konstatuoja, kad Pareiškėjos ir sutuoktinio nurodytos ūkinės operacijos neatitinka tikrojo turinio, todėl, vadovaujantis MAĮ 69 straipsnio nuostatomis, paskolų sutartys ir dovanų rašteliai vertinami kaip formalūs ir tikrovės neatitinkantys dokumentai, ir, vertinant Pareiškėjos ir sutuoktinio 2010–2011 m. pajamas, į minėtas paskolų sutartis ir dovanojimo raštelius neatsižvelgiama.

Dėl Pareiškėjos argumentų, jog mokesčių administratorius pajamas iš surinktų miško gėrybių 2010–2013 m. pripažįsta, o 2004–2009 m. nepripažįsta, Inspekcija nurodo, kad Pareiškėja ir sutuoktinis 2015-06-26 paaiškinimuose tikrinamojo laikotarpio pradžioje turimo piniginių lėšų likučio ne banke šaltinį įvardino darbo užmokestį, turėtas santaupas bei nurodė, kad sutaupyti padėjo turėtas kaimas, kuriame augino gyvulius, paukščius, daržoves, ir vaisius. Tačiau nei kontrolės procedūrų metu, nei su pastabomis Pareiškėja ir sutuoktinis nenurodė iki 2010 metų gautų pajamų už grybus ir uogas bei gautų pajamų iš žemės ūkio, taip pat nepateikė šias pajamas patvirtinančių dokumentų, todėl Pareiškėjos argumentai yra nepagrįsti ir vertinami kaip Pareiškėjos pasirinkta gynybos pozicija. Be to, LVAT praktikoje laikomasi pozicijos, jog pirminiai paaiškinimai pripažįstami objektyvesniais ir patikimesniais (*LVAT 2007-03-15 nutartis adm. byloje Nr. A17-301/2007, LVAT 2009-06-12 nutartis adm. byloje Nr. A556-695/2009*).

Pareiškėja su Inspekcijos sprendimu nesutinka ir Mokestinių ginčų komisijos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau – Komisija) prašo skundžiamą sprendimą panaikinti.

Pareiškėja nurodo, kad niekada nėra gavusi jokių pajamų iš nenustatytų ar nežinomų šaltinių. Nurodo, kad gimė ir augo kaime, su sutuoktiniu gyveno jo iš tėvų paveldėtoje sodyboje, kaime vaikus užaugino, išėjo į pensiją, pajamų gavo tik iš darbo santykių, savo dirbamos žemės bei miško gėrybių.

Pareiškėja visiškai nesuvokia Inspekcijos sprendime nurodytos informacijos dėl S. M. (Pareiškėjos žentas) patraukimo baudžiamojon atsakomybėn, jai nesuprantamas mokesčių administratoriaus kreipimasis į Alytaus AVPK dėl galimai Pareiškėjos šeimos neteisėto praturtėjimo. Pareiškėja nesupranta, kodėl jai užkrauta mokesčių našta dėl to, kad žentas buvo įtariamas 2005-08-02 per sieną gabenęs neleistiną kiekį cigarečių, be to, Pareiškėjos žiniomis, šios aplinkybės nebuvo įrodytos.

Pareiškėja pažymi, kad patikrinimo metu niekas jos neklausė apie piniginių lėšų likutį ne banke 2003-12-31. Be to, šią dieną turimų piniginių lėšų ne banke nereikėjo deklaruoti, jei jos neviršijo 50000 Lt. Pareiškėja pažymi, kad su sutuoktiniu turėjo darbus, dirbamos žemės, todėl kartu su juo 2013-12-31 ne banke buvo sutaupę 90000 Lt (po 45000 Lt). Mokesčių

administratorius visiškai nevertino 15000 Lt santaupų grynaisiais pinigais tikrinamojo laikotarpio pradžioje (2010-01-01), nors, kaip teigia Pareiškėja, ji 2015-07-13 paaiškinime nurodė, jog šeima turėjo kaimą, žemės, gyvulių, todėl pragyvenimo išlaidos buvo nedidelės.

Mokesčių administratorius nurodo, kad Pareiškėjos sutuoktinis 4 žemės sklypus įsigijo tik 2006 metais, tačiau, kaip nurodo Pareiškėja, jie iki 2006 m. tais sklypais naudojosi, juos dirbo ir tie sklypai Pareiškėjos šeimą maitino. Mokesčių administratorius nurodo, kad turimo nekilnojamojo turto bendras plotas (3,58 ha) nėra didelis, todėl negalėjo sukurti ir didelės vertės žemės ūkyje. Pareiškėjos teigimu, didelės vertės gal ir negalėjo, bet tiek, kiek neviršija nedeklaruojamų neapmokestinamų pajamų dydžio per metus, ji tikrai sutaupė, t. y. 2003 m. – 13920 Lt (6960 Lt x 2), 2004 m. – 13920 Lt (6960 Lt x 2), 2005 m. – 13920 Lt (6960 Lt x 2), 2006 m. – Lt (6960 Lt x 2), 2007 m. – 4000 Lt (2000 Lt x 2), 2008 m. – 20000 Lt (10000 Lt x 2), 2009 m. – 20000 Lt (10000 Lt x 2), nes žemės ūkio valdos dydis 2009 m. buvo ne didesnis kaip 14 europinių dydžio vienetų. Pareiškėjos teigimu, ji iš viso sutaupė 99680 Lt ir, kadangi pajamų nedeklaravo, mokesčių administratoriaus prašė pripažinti tik tiek, kiek neviršija nedeklaruojamų neapmokestintų pajamų dydžio per metus. Pareiškėja nurodo, kad pajamų gavo iš užaugintų bulvių, česnakų, agurkų ir pomidorų daigų, užaugintų agurkų, kviečių, parduotų paršelių.

Pareiškėjai taip pat neaišku, kodėl pajamas iš surinktų miško gėrybių už 2010–2013 metus mokesčių administratorius pripažįsta, o už 2004–2009 metus nepripažįsta, nors tuo laikotarpiu Pareiškėja su šeima gyveno Dzūkijoje, kurioje visos šeimos turi papildomų pajamų iš miško gėrybių. Pareiškėja paaiškina, kad kvitai iš miško gėrybių supirkimo punktų išbluko jau po 2 metų, be to, reikalauti dokumentų (įrodymų) daugiau nei už einamuosius ir penkerius metus atgal mokesčių administratorius neturi teisės. Pareiškėja sutinka, kad jų šeimos gaunamas darbo užmokestis buvo nedidelis ir šio užmokesčio užteko vartojimo išlaidoms padengti (šias aplinkybes nurodo ir mokesčių administratorius), tačiau visas pajamas iš miško gėrybių šeima taupė ir turėjo paaiškinimuose nurodytas santaupas. Pareiškėja, remdamasi LVAT praktika administracinėse bylose Nr. A-602-27/2013, Nr. A-17-301/2007, Nr. A-442-1111/2011, Nr. A-438-953/2011, Nr. A-17-621/2007, Nr. A-556-285/2010, Nr. A-39-79/2009, Nr. A-438-261/2010, Nr. A-556-945, nurodo, kad visais atvejais mokesčių administratorius, nustatęs mokesčių mokėtojo gautas apmokestinamąsias pajamas iš nenustatytų šaltinių, pajamas iš parduotų miško gėrybių ir žemės ūkio produkcijos pripažino tokio dydžio, kuris neviršija nedeklaruojamų neapmokestinamų pajamų dydžio per metus.

Pareiškėja nurodo, kad LVAT 2015-09-23 sprendime administracinėje byloje Nr. A-2667-438/2015 nurodė, jog mokesčių administratoriui negali būti suteikiama teisė neribotą laiką įpareigoti nuolatinį Lietuvos gyventoją pagrįsti pateiktos deklaracijos duomenis. Teisėjų kolegija, remdamasi Konstitucinio Teismo 1997-07-10, 2000-03-15, 2002-06-03, 2003-11-17 ir 2006-01-24 nutarimuose pateiktais išaiškinimais, akcentavo, kad nagrinėjamoje byloje būtų nepateisinama tokia situacija bei būtų neproporcinga kaip priemonė, jeigu mokesčių administratoriui būtų suteikta teisė neribotą laiką tikrinti asmens (gyventojų), pateiktos iki 2005-05-01, apie jo 2003-12-31 turėtą turtą, deklaracijos duomenų tikrumą, o asmenį (gyventoją) neribotą laiką įpareigojant pagrįsti šios deklaracijos duomenis, t. y. šiems teisiniams santykiams nesuteikiant stabilumo neribotą laiką.

Pareiškėja konstatuoja, kad mokesčių administratorius reikalauti pateikti įrodančius dokumentus už ankstesnius nei einamuosius ir penkerius praėjusius kalendorinius metus nei apie pajamas, nei apie išlaidas neturi teisės. Pareiškėja Komisijos prašo pripažinti 30000 Lt santaupas tikrinamojo laikotarpio pradžioje, kaip sukauptas iš žemės ūkio ir miško gėrybių 2004–2009 metais.

Dėl 2010-09-08 gautos 30000 Lt dovanos iš sesers A. M. . Pareiškėja nurodo, kad gauta dovana yra deklaruota pateikiant PRC911 pranešimą.

Pareiškėja paaiškina, kad jos sesuo tiksliai atsakė į visus jai mokesčių administratoriaus pateiktus klausimus, nurodydama, jog pinigus padovanojo kaip seseriai be jokių mokesčių naudos tikslų, laisva valia. A. M. paaiškino, kad ji seseriai (Pareiškėjai) pinigus padovanojo 2010 metais, o sesuo (Pareiškėja) jai savo nekilnojamojo turto dalį (tėvų sodybos) padovanojo 2015 metais, t. y. po 5 metų, ir šie dovanojimo sandoriai tarpusavyje nėra susiję. Pareiškėjos teigimu, kai sesuo jai padovanojo 30000 Lt, tuo metu Pareiškėja nežadėjo (ir net kalbos nebuvo) padovanoti seseriai tėvų sodybos dalį. Pareiškėja nurodo, kad 2015 m. paaiškinime nurodė, jog džiaugiasi galėdama seseriai padėkoti už dovanotus pinigus ir tai yra normalus padėkos išreiškimas, o ne dovanojimas siekiant tikslo.

Pareiškėja nurodo, kad yra pateikti tiesioginiai įrodymai dėl 30000 Lt dovanos. Visi sandorio dalyviai apklausti ir visi parašė paaiškinimus, nurodydami, kad dovanojamos lėšos perduotos grynaisiais pinigais. Mokesčių administratorius surinko netiesioginius įrodymus ir konstatavo, kad, atlikus pajamų ir išlaidų analizę, nenustatyta, jog A. M. negalėjo suteikti dovanos Pareiškėjai. Pareiškėja prašo pripažinti pajamomis dovanotus 30000 Lt.

Dėl 2011-05-19 gautos 40000 Lt dovanos iš dukters I. M. . Pareiškėja nurodo, kad gauta dovana yra deklaruota pateikiant PRC911 pranešimą. Pareiškėja paaiškina, jog dovanos tarp giminytės ryšiais susijusių asmenų yra normalus dalykas. Mokesčių administratorius neturi jokio pagrindo abejoti, kad duktė, pritarus jos sutuoktiniui, padovanojo Pareiškėjai pinigų. Pareiškėja nurodo, kad ir šiuo atveju yra pateikti tiesioginiai įrodymai dėl 40000 Lt dovanos. Visi sandorio dalyviai parašė paaiškinimus, nurodydami, kad dovanojamos lėšos perduotos grynaisiais pinigais, taip pat nurodydami, kas dalyvavo perduodant pinigus. Mokesčių administratorius surinko netiesioginius įrodymus ir konstatavo, kad, atlikus pajamų ir išlaidų analizę, nenustatyta, jog I. M. negalėjo suteikti dovanos Pareiškėjai. Pareiškėja prašo pripažinti pajamomis dovanotus 40000 Lt.

Dėl S. B. galimybės suteikti 100000 Lt paskolą grynaisiais. Pareiškėja nurodo, kad gauta paskola yra deklaruota pateikiant pranešimą PRC911. S. B. yra pateikusi vienkartinę turėto turto 2013-12-31 deklaraciją, kurioje deklaravo 320000 Lt pinigines lėšas ne banke. Taigi, kaip nurodo Pareiškėja, šiuo atveju šios deklaracijos duomenys taip pat įgijo teisinį stabilumą ir mokesčių administratorius nebegalėjo šių duomenų kvestionuoti, nes mokesčių administratoriaus teisė duoti gyventojui privalomą vykdyti nurodymą, kad jis pagrįstų deklaruoto turto įsigijimo šaltinius, buvo pasibaigusi. Tai reiškia, kad nagrinėjamu atveju aplinkybės, jog S. B. turėjo ir galėjo paskolinti minėtą pinigų sumą, mokesčių administratorius nebegalėjo ginčyti.

Dėl paskolos notarinės formos. Atsižvelgdama į tai, jog CK 6.469 straipsnis nereikalauja, kad paskolų sutartys iki 50000 Lt būtų tvirtinamos notaro (*jos turi būti tik rašytinės*), Pareiškėja nurodo, jog taupydami laiką ir pinigų paskolos sutartį surašė patys.

Dėl paskolos suteikimo atstovaujant įgaliotam asmeniui. Vadovaujantis CK 1.64 straipsnio nuostatomis sandorį sudarančio asmens laisva valia gali būti išreikšta žodžiu, raštu, veiksmu ar kitokia valios išreiškimo forma. Vadovaujantis CK 1.72 straipsnio nuostatomis sandoriai, kuriems įstatymai ar šalių susitarimas nenustato rašytinės formos, gali būti sudaromi žodžiu. S. B. dalyvavo suteikiant 50000 Lt paskolas tiek Pareiškėjai, tiek jos sutuoktiniui ir savo valią išreiškė žodžiu, nes pati jau beveik nieko nematė. S. B. žodžiu įpareigojo įgaliotą asmenį I. M. patvirtinti parašu. Mokesčių teisėje sandorių sudarymo ir jų galiojimo taisyklių negalima vertinti kitaip, nei tą nustato civilinė teisė.

S. B. skolindama pinigus išreiškė valią žodžiu pasakydama, kad, kaip nurodo Pareiškėja, jei ji su sutuoktiniu neturės galimybės gražinti paskolos, iki ji bus gyva, tuomet

pinigus prašė grąžinti jos turto paveldėtojai Pareiškėjos žentui S. M. . Pareiškėja nurodo, kad už skolintus pinigus įsigijo butą D, kuriame gyvena duktė su sutuoktiniu S. M. ir dviem vaikais. Pareiškėjos nuomone, gal dėl šios priežasties žentas, pasitikėdamas Pareiškėja ir jos sutuoktiniu, ir neįtraukė minėtos skolos į paveldimo turto sąrašą. Tačiau dėl šių aplinkybių išsiaiškinimo mokesčių administratorius turėjo klausimus užduoti S. M. , o ne Pareiškėjai.

Dėl paskolos grąžinimo termino ir perdavimo realumo. Pareiškėja nurodo, kad paskolos sutartis, sudaryta tarp Pareiškėjos ir S. B. , atitinka CK keliamus reikalavimus ir mokesčių administratorius šių aplinkybių neginčija. Tačiau mokesčių administratorius abejoja dėl paskolos perdavimo fakto. Pareiškėja paaiškina, kad tarp jos šeimos ir S. B. buvo labai artimi ir draugiški santykiai ir tai patvirtina jau vien tas faktas, kad 2009-01-08 S. B. davė generalinį įgaliojimą valdyti visą savo turtą ne anūkui (Pareiškėjos žentui), o Pareiškėjos dukrai. Kaip nurodo Pareiškėja, pasirašant sutartį ir perduodant pinigus dalyvavo 5 asmenys ir visi šie asmenys mokesčių administratoriui pinigų perdavimo faktą žodžiu ir raštu patvirtino. Pareiškėjos teigimu, pinigų skolinosi butui pirkti ir šią aplinkybę nurodė visuose paaiškinimuose. Pareiškėja pažymi, kad ji ir jos sutuoktinis, kaip paskolos gavėjai, tai pripažįsta ir patvirtina.

Pareiškėja, vadovaudamasi MAĮ numatytais protingumo ir teisingumo kriterijais, iš Komisijos tikisi teisingo sprendimo. Taip pat, vadovaudamasi MAĮ 71 straipsnio nuostatomis, Pareiškėja nurodo, kad yra pasiruošusi pasirašyti susitarimą.

Komisija konstatuoja, kad Pareiškėjos skundas atmestinas, skundžiamas Inspekcijos sprendimas tvirtintinas.

Ginčas šioje byloje kilo dėl nurodymų Pareiškėjai sumokėti 3744,50 Eur GPM, 1964,76 Eur GPM delspinigius ir 1124 Eur GPM baudą, mokesčių administratoriui konstatavus, jog Pareiškėjos ir jos sutuoktinio išlaidos tikrintuoju laikotarpiu (2010–2013 m.) viršijo gautas pajamas 172382 Lt (2010 m. – 150107 Lt, 2011 m. – 22275 Lt), t. y. jog Pareiškėja gavo kitų pajamų, kurių mokesčių įstatymų nustatyta tvarka nedeclaravo (*kiekvienas iš sutuoktinių po 86191 Lt (172382 / 2)*), nuo kurių neapskaičiavo ir nesumokėjo į biudžetą GPM. Mokesčių administratorius, konstatavęs, jog Pareiškėjos išlaidos tikrintuoju laikotarpiu viršijo jo pajamas, taikė MAĮ 70 str. 1 dalies nuostatas ir mokesčius Pareiškėjai apskaičiavo pagal mokesčių administratoriaus įvertinimą, taikydamas išlaidų metodą. Šioje byloje mokesčių administratorius, vadovaudamasis MAĮ 69 straipsnio nuostatomis, neatsižvelgė į Pareiškėjos (kartu ir sutuoktinio) nurodytus pajamų šaltinius (giminaičių ir pažįstamų suteiktas 100000 Lt paskolas bei 90000 Lt dovanas), motyvuodamas tuo, jog nurodytais sandoriais Pareiškėja siekė mokestinės naudos – nemokėti GPM nuo gautų pajamų, kurių šaltiniai mokesčių administratoriui nežinomi.

Įvertinus skundžiamą sprendimą bei Kauno AVMI patikrinimo aktą ir sprendimą dėl patikrinimo akto tvirtinimo, matyti, kad šiuose dokumentuose išsamiai aptartos mokesčių administratoriaus nustatytos faktinės aplinkybės, susijusios su Pareiškėjos ir sutuoktinio gautomis pajamomis bei patirtomis išlaidomis, MAĮ 70 straipsnio ir Taisyklių nuostatos, reglamentuojančios mokesčių apskaičiavimo pagal mokesčių administratoriaus įvertinimą taikymą, taip pat MAĮ 69 straipsnio nuostatos dėl turinio viršenybės prieš formą principo taikymo. Todėl Komisija, vengdama pasikartojimų ir sutikdama su mokesčių administratoriaus pateiktu MAĮ 70 bei 69 straipsnių ir Taisyklių nuostatų vertinimu, plačiau šių nuostatų ir faktinių ginčo bylos aplinkybių, kurios yra išdėstytos Komisijos sprendimo nustatomojoje dalyje, iš naujo neaptarinėja, o sprendime pasisako dėl Pareiškėjos skunde Komisijai nurodytų esminių nesutikimo su skundžiamu sprendimu motyvų. Pareiškėja iš esmės neginčija byloje nustatytų faktinių aplinkybių ir aritmetinio mokesčių bei baudų ir delspinigių apskaičiavimo,

tačiau nesutinka su mokesčių administratoriaus nustatytų faktinių aplinkybių teisiniu vertinimu, mano, jog mokesčių administratorius nepagrįstai Pareiškėjos ir jos sutuoktinio tikrinamuoju laikotarpiu turėtomis pajamomis nepripažino S. B. paskolintų 100000 Lt (kiekvienam iš sutuoktinių po 50000 Lt) ir giminaičių dovanotų piniginių lėšų: I. M. 40000 Lt, A. M. 30000 Lt ir M. T. 20000 Lt, taip pat nepagrįstai nepripažino Pareiškėjos tikrintojo laikotarpio pradžioje turėtų piniginių lėšų (santaupų). Kadangi savo skundu būtent Pareiškėja nustato mokestinės bylos nagrinėjimo ribas, Komisija nagrinėjamą bylą spręs pagal Pareiškėjos pareikštus konkrečius reikalavimus.

Pažymėtina, jog dėl įrodymų vertinimo, kai, remiantis įvairiais civiliniais sandoriais, įrodinėjamas mokesčių mokėtojo gautų pajamų realumas, LVAT, kuris, vadovaudamasis Administracinių bylų teisenos įstatymo 15 straipsniu, formuoja vienodą administracinių teismų praktiką taikant įstatymus, 2007-03-15 nutartyje adm. byloje Nr. A¹⁷-301/2007 (publikuota: „Administracinė jurisprudencija“, 2007, Nr. 11) yra išaiškinęs, jog įrodinėjimo dalykas šiuo atveju yra aplinkybės, ar pinigų sumos mokesčių mokėtojui realiai buvo ar nebuvo perduotos, t. y. gautos ar negautos pajamos. Šios aplinkybės turėtų būti įrodinėjamos tiesioginiais įrodymais, iš kurių galima daryti vienareikšmę išvadą apie įrodinėjimo dalyką sudarančias aplinkybes (pavyzdžiui: mokėjimo pavedimai, patvirtinantys lėšų judėjimą; asmenų, iš kurių pajamos neva gautos, paaiškinimai apie tai, kad lėšos perduotos ar neperduotos; kitų liudytojų, galinčių patvirtinti ar paneigti lėšų perdavimą, parodymai). Įstatymas nedraudžia įrodinėti ir netiesioginiais įrodymais, t. y. įrodymais, daugiareikšmiai susijusiais su įrodinėjimo dalyką sudarančiomis aplinkybėmis (pavyzdžiui, įrodymai apie tai, kokiomis lėšomis galėjo disponuoti asmuo, iš kurio galėjo būti gautos pajamos; įrodymai apie gautų lėšų panaudojimo aplinkybes ir pan.). Tokio pobūdžio bylose išvada apie tai, kad mokesčių mokėtojas nepagrindė pajamų, neturėtų būti daroma vien netiesioginių įrodymų pagrindu (pavyzdžiui, įrodymai apie tai, kad paskolos davėjas neturėjo teisėtų pajamų). Tokios praktikos LVAT laikėsi ir priimdamas vėlesnes nutartis: 2011-02-04 adm. byloje Nr. A-438-201/2011, 2011-04-01 adm. byloje Nr. A⁴³⁸-953/2011, 2011-09-15 adm. byloje Nr. A⁴⁴²-2502/2011, 2015-02-10 adm. byloje Nr. (e)A-110-438/2015, 2015-03-02 adm. byloje Nr. A-690-556/2015 ir kt.

Taigi, kaip pripažįstama LVAT praktikoje, išvados apie mokesčių mokėtojo tam tikrų civilinių sandorių pagrindu gautų pajamų realumą darytinos sistemiškai bei kompleksiskai įvertinus visus tiesioginius bei netiesioginius įrodymus, pagrindžiančius ar paneigiančius objektyvų pajamų gavimo faktą. Vien atskirų formalių įrodymų (pavyzdžiui, paprasta rašytine ar notarine forma sudarytų sutarčių) apie pajamas pateikimas, nesant realaus pajamų gavimo fakto, patvirtinto visapusiška pajamų gavimo faktinių aplinkybių analize, pajamų gavimo nepagrindžia. Tokia išvada darytina ir atsižvelgiant į MAĮ 10 straipsnio nuostatas, įtvirtinančias turinio viršenybės prieš formą principą, pagal kurį mokesčių teisiniuose santykiuose viršenybė teikiama šių santykių dalyvių veiklos turiniui, o ne jos formaliai išraiškai (LVAT 2014-02-12 nutartis adm. byloje Nr. A-556-554/2014).

Komisijos vertinimu, mokesčių mokėtojo įpareigojimas pagrįsti atitinkamų pajamų šaltinius reiškia, kad jo nurodomi pajamų šaltiniai turi būti realūs, o pateikti įrodymai apie piniginių lėšų gavimą iš atitinkamų šaltinių atspindėti realiai susiklosčiusias faktines aplinkybes, ypač tais atvejais, kai gautų pajamų šaltinis yra ne paties mokėtojo veikla, o kito asmens gautos pajamos. Todėl turi būti pateikti pakankami ir neginčijami įrodymai, kad atitinkamo dydžio pajamos realiai yra gautos konkrečiu nurodytu būdu iš nurodyto pajamų šaltinio, t. y. šaltinis turi būti ne tik realus, bet ir turi būti objektyviais duomenimis patvirtintos aplinkybės, kad lėšos realiai perduotos mokėtojui (LVAT 2011-09-09 nutartis adm. byloje Nr. A⁵⁵⁶-3513/2011). Todėl mokesčių mokėtojas negali remtis vien tik tvirtinimu, kad pateiktė atitinkamus sandorius patvirtinančias sutartis, paskolų davėjai patvirtino paskolos suteikimo faktą ar galimai jomis disponavo, jas naudojo patirdamas atitinkamas išlaidas. Pareiga nurodyti pajamų šaltinius pirmiausia tenka mokesčių mokėtojui, kuris ir privalo užtikrinti, jog, esant kompetentingų valstybės institucijų reikalavimui, galės pateikti šiuos šaltinius pagrindžiančius

dokumentus. Mokėtojai, pasirinkdami pajamas gauti grynaisiais pinigais (dėl ko šių pajamų gavimo faktas nėra fiksuojamas kredito įstaigose esančių sąskaitų įrašuose) ir šių pajamų nedeklaruodami, pateikiant atitinkamo mokestinio laikotarpio pajamų deklaracijas (pavyzdžiui, kai tokios deklaracijos teikimas nėra privalomas), prisiima ir visą riziką dėl jiems tenkančios įrodinėjimo naštos.

Ginčo byloje Pareiškėja ir jos sutuoktinis 100000 Lt pajamų pagal paskolų sutartis gavimą ir 90000 Lt pajamų pagal dovanojimo sutartis gavimą grindžia tokio pobūdžio sutarčių (paprasta forma surašytomis paskolų sutartimis arba dovanojimo rašteliais) buvimu ir dovanotojų (I. M. , A. M. bei M. T.) paaiškinimais apie dovanotas lėšas. Kaip nurodyta sprendimo nustatomojoje dalyje, Pareiškėja šioje byloje pajamų šaltiniais nekilnojamajam bei kilnojamajam turtui įsigyti ir nekilnojamajam turtui statyti bei rekonstruoti nurodo S. B. 2010-11-25 paskolintas 100000 Lt pinigines lėšas (kiekvienam iš sutuoktinių po 50000 Lt) ir pagal dovanojimo raštelius I. M. 2011-05-19 dovanotus 40000 Lt, A. M. 2010-09-08 dovanotus 30000 Lt ir M. T. S. T. 2010-08-20 dovanotus 20000 Lt.

Komisija, vertindama Pareiškėjos argumentus visų byloje surinktų įrodymų kontekste, nurodo, jog byloje nėra pateikti objektyvūs įrodymai (pavyzdžiui, mokėjimo pavedimai, patvirtinantys lėšų judėjimą), iš kurių galima būtų daryti vienareikšmę išvadą apie paskolų suteikimą ir piniginių lėšų dovanojimą, t. y. 2010–2013 m. realiai egzistavusius pajamų šaltinius butui, garažui, žemės sklypui, automobiliui *Porsche Cayenne* įsigyti ir sodybai D k. statyti ir rekonstruoti (*plačiau Komisijos sprendimo 3 psl.*). Nors mokesčių administratorius ir nenustatė, kad minėti artimi Pareiškėjai fiziniai asmenys negalėjo suteikti ir / ar padovanoti piniginių lėšų Pareiškėjai ir jos sutuoktiniui, tačiau kompleksiskai įvertinus visus byloje esančius įrodymus, matyti, jog byloje nėra objektyviais duomenimis patvirtintų aplinkybių, kad lėšos realiai buvo perduotos Pareiškėjai ir jos sutuoktiniui.

Paskolų ir dovanojimo sandoriai įforminti tarp susijusių ir galimai suinteresuotų padėti Pareiškėjai pagrįsti iš nenustatytų šaltinių gautas pajamas asmenų – giminių ir pažįstamų (S. B. – sutuoktinių žento močiutė, I. M. – sutuoktinių dukra, A. M. – Pareiškėjos sesuo, M. T. – Pareiškėjos sutuoktinio sesuo). Paskolų sandoriai su S. B. sudaryti ekonomiškai nenaudingomis sąlygomis: paskolos beprocentės, jų grąžinimas nebuvo užtikrintas jokiais teisinėmis priemonėmis, paskolos suteiktos neapibrėžtam terminui (*sutarčių 5 p. nurodyta, kad paskolos sutartis galioja iki visiško paskolos sutarties prievolių įvykdymo*). Komisijos vertinimu, sunkiai tikėtina aplinkybė, jog fizinis asmuo, visą gyvenimą taupęs pinigus, būdamas garbaus amžiaus (91 m.) ir sunkiai sirgdamas, be jokių užtikrinimo priemonių paskolina (faktiškai atiduoda) 100000 Lt savo anūko uošviams. Pažymėtina, kad S. B. vardu paskolos sutartis, kaip įgaliotas asmuo, pasirašė I. M. (sutuoktinių dukra), kuri pagal 2009-01-08 įgaliojimą buvo įgaliota disponuoti tik S. B. banko sąskaitose esančiomis lėšomis. I. M. įgaliojimo laikotarpiu iki paskolų suteikimo (nuo 2009-01-08 iki 2010-11-25) gautos įplaukos į S. B. banko sąskaitą buvo 20 kartų mažesnės už suteiktų paskolų dydį. Taigi paskolos galėjo būti suteiktos ne iš banko sąskaitoje buvusių pinigų, o tokiomis lėšomis disponuoti ir jas skolinti I. M. įgaliojimo neturėjo. Be to, remiantis CK nuostatomis, Pareiškėjos duktė I. M. , kaip S. B. atstovė, negalėjo sudaryti paskolų sandorių su savo tėvais (Pareiškėja ir jos sutuoktiniu). CK 2.134 str. 1 dalyje nustatyta imperatyvi teisės norma, apribojanti galimybę sudaryti sandorius per atstovą, t. y. atstovas atstovaujamojo vardu negali sudaryti sandorių nei su pačiu savimi, nei su tuo asmeniu, kurio atstovas jis tuo metu yra, taip pat su savo sutuoktiniu tėvais, vaikais ir kitais artimais giminaičiais. Taip pat pažymėtina, kad 2013 metais S. B. mirus, jos turtą, įskaitant ir paskolas, paveldėjo S. M. (Pareiškėjos žentas), tačiau nei viename iš pateiktų paveldėjimo teisės pagal testamentą liudijimų nebuvo nurodyta, kas paveldi ir ar paveldi apskritai teisę į S. B. suteiktas ir neatgautas paskolas, teisę jas susigrąžinti. Šios nustatytos aplinkybės, Komisijos nuomone, leidžia teigti, kad realiai pinigines lėšas grynaisiais pinigais, kaip S. B. paskola, Pareiškėjai ir jos sutuoktiniui perduotos nebuvo. Vien ta aplinkybė, kad S. B. pateiktoje vienkartinėje

gyventojo 2003-12-31 turėto turto deklaracijoje (toliau – vienkartinė 2003-12-31 turėto turto deklaracija) deklaravo 320000 Lt ne banke turėtus pinigus, nesudaro pagrindo vienareikšmiškai teigti, kad nurodytas lėšas 2010 m. asmuo dar turėjo, taip pat daryti išvadą, kad šios lėšos realiai buvo perduotos Pareiškėjai ir jos sutuoktiniui. Jokių objektyvių ir tikslų aplinkybių, kaip pinigai (100000 Lt) iš S. B. buvo paimti (kur buvo laikomi) ir / ar koku būdu buvo perduoti Pareiškėjai (50000 Lt) ir jos sutuoktiniui (50000 Lt), Pareiškėja nenurodė.

Dėl iš aukščiau nurodytų artimų giminaičių gautų dovanų grynaisiais pinigais Pareiškėja ir jos sutuoktinis, be savo ir dovanas suteikusių asmenų paaiškinimų, taip pat nenurodė jokių tikslų aplinkybių dėl realaus grynųjų pinigų perdavimo, t. y. pinigų perdavimo fakto nepagrindė jokiais objektyviais įrodymais. Tik paaiškino, kad perduodant pinigus dalyvavo Pareiškėja ar jos sutuoktinis ir dovanas grynaisiais pinigais suteikęs asmuo. Kaip nurodė mokesčių administratorius, pasak dovanas grynaisiais pinigais suteikusių asmenų paaiškinimų, Pareiškėjai ir jos sutuoktiniui suteikta dovana pinigais buvo vienintelė, kurią jie yra suteikę, tačiau nei vienas nepateikė išsamių paaiškinimų apie sandorio aplinkybes. Be to, dovanas suteikusių asmenų ir dovanas gavusių Pareiškėjos ir jos sutuoktinio pateikti paaiškinimai dėl dovanų grynaisiais pinigais suteikimo aplinkybių ir tikslų yra priešaringi. Pavyzdžiui, Pareiškėjos sutuoktinis nurodė, kad M. T. jam dovanojo pinigus siekdama prisidėti atkuriant sodybą, tačiau pati M. T. teigė, kad pinigus dovanojo broliui be jokių tikslų. Pareiškėja nurodė, kad A. M. dovanojo 30000 Lt dėl to, kad ji atsisakė ½ dalies iš tėvų paveldimo turto, tačiau A. M. nurodė, kad minėti sandoriai tarpusavyje nėra susiję. Komisija sutinka, kad dovanojant artimais giminystės ryšiais susijusiam asmeniui pinigines dovanas, nebūtina turėti konkrečius dovanojimo tikslus, tačiau dovanojant pakankamai dideles pinigų sumas (20000 Lt, 30000 Lt, 40000 Lt), ypač, kai gaunamų lėšų pačiam dovanotojui vos užtenka pragyvenimui (sutuoktinių dukters atvejis) ir kai toks dovanojimo atvejis yra vienintelis, Komisijos nuomone, dovanojimo sandorio šalių nurodomi skirtingi dovanojimo tikslai leidžia teigti, kad realiai gryniesiems pinigais Pareiškėjai ir jos sutuoktiniui perduoti nebuvo, o sandoriai tarp susijusių asmenų buvo sudaryti ne siekiant sukurti realias teises pasekmes sandorių šalims, bet siekiant padėti Pareiškėjai ar jos sutuoktiniui pagrįsti pajamų šaltinius ir išvengti papildomo GPM apskaičiavimo.

Įvertinus Pareiškėjos ir jos sutuoktinio 2010–2013 m. turėtas bei pasiskolintas ar dovanų gautas pajamas, kurias jie panaudojo aukščiau nurodytam turtui įsigyti ir rekonstruoti, matyti, jog skolintos ir dovanotos lėšos (190000 Lt) sudaro didžiąją dalį visų Pareiškėjos ir jos sutuoktinio pajamų (326949 Lt), kuriomis jie grindžia minėto turto įsigijimą ir rekonstrukciją. Pažymėtina, kad už pasiskolintas bei dovanotas pinigines lėšas grynaisiais pinigais buvo įsigytas ne pirmo būtinumo kilnojamasis (automobilis *Porsche Cayenne*) ir nekilnojamasis turtas (butas D), kuriuo vėliau sutuoktiniai nesinaudojo savo reikmėms, bei vykdomos statybos D k. Įvertinus Pareiškėjos ir jos sutuoktinio paimtus vartojimo kreditus iš kredito įstaigų, matyti, kad tikrintuoju laikotarpiu beveik 61 procentą visų sutuoktinių gautų pajamų sudaro pasiskolintos ar dovanotos pinigines lėšos. Gyvenimiškai ir ekonomiškai sunkiai paaiškinama ir mažai tikėtina situacija, kai Pareiškėja su sutuoktiniu, kurių darbo užmokesčio, pensijos ir darbo biržos išmokų pajamos (66949 Lt) sudarė tik 20,5 procentus visų tikrintinu laikotarpiu gautų pajamų (326949 Lt), didžiąją dalį savo išlaidų patiria (*planuoja patirti*) iš skolintų ar dovanotų piniginių lėšų, t. y. gaudami kuklias pajamas, sutuoktiniai suvaržo save dideliais įsipareigojimais (100000 Lt paskola iš S. B.), įsigydami ne pirmo būtinumo nekilnojamąjį turtą ir prabangų kilnojamąjį turtą. Be to, mokesčių administratorius nustatė, kad nei sutuoktiniai, nei jų kontrahentai gautų (suteiktų) paskolų ir dovanų grynaisiais pinigais nedeklaravo.

Apibendrinama aukščiau išdėstytas aplinkybes, Komisija nurodo, jog ginčo pajamų šaltiniai (Pareiškėjos ir sutuoktinio gautos paskolos ir dovanotos lėšos) yra grindžiami pačiais paskolų ir dovanojimo rašteliais, subjektyviais susijusių ir galimai suinteresuotų padėti

Pareiškėjai ir sutuoktiniui išvengti mokestinės prievolės asmenų paaiškinimais, taip pat jau po patikrinimo rezultatų įforminimo, t. y. žinant visas teisiškai reikšmingas aplinkybes dėl Pareiškėjos ir sutuoktinio apmokestinimo, papildomai teikiamais argumentais dėl pranešimų PRC911 pateikimo mokesčių administratoriui. Komisija pažymi, kad patikrinimo aktai sutuoktinių atžvilgiu surašyti 2016-03-29, o pranešimus PRC911 sutuoktiniai pateikė 2016-06-30, t. y. žinodami vieną iš patikrinimo metu mokesčių administratoriaus nurodytų argumentų, jog sutuoktiniai paskolų ir dovanų nėra deklaravę. Pagal Inspekcijos viršininko 2015-12-17 įsakymu Nr. VA-114 „Dėl mokesčių mokėtojo pranešimo apie gautų pajamų ir įsigyto turto (įskaitant pasiskolintas pinigines lėšas) įsigijimo šaltinius PRC911 formos užpildymo, pateikimo bei tikslinimo taisyklių patvirtinimo“ patvirtintų Mokesčių mokėtojo pranešimo apie gautų pajamų ir įsigyto turto (įskaitant pasiskolintas pinigines lėšas) įsigijimo šaltinius PRC911 formos užpildymo, pateikimo bei tikslinimo taisyklių (toliau – PRC911 formos taisyklės) 4 punktą pranešimą apie gautų pajamų ir įsigyto turto (įskaitant pasiskolintas pinigines lėšas) įsigijimo šaltinius (forma PRC911) mokesčių mokėtojai turėjo pateikti iki 2016-06-30. Tačiau Inspekcijos Komisijai papildomai pateiktoje informacijoje yra pažymėta, kad Pareiškėjai ir jos sutuoktiniui teikti pranešimus buvo netikslinga, nes pagal PRC911 formos taisyklių 5 punkto nuostatas mokėtojai turėjo pateikti pranešimą ir nurodyti šaltinius, kurie panaudoti turtui <...> įsigyti po 2011-01-01, o Pareiškėjos ir jos sutuoktinio nekilnojamas turtas, kuriam gautos paskolos iš S. B. , įsigytas 2010-12-02, t. y. prieš 2011-01-01. Kiti šaltiniai nekilnojamajam ir kilnojamam turtui įsigyti buvo piniginės dovanos, tačiau ir šiuo atveju teikti pranešimus buvo netikslinga, nes Pareiškėjos ir jos sutuoktinio gautos dovanos viršijo 10000 Lt ribą ir šias dovanas sutuoktiniai privalėjo nurodyti metinėse pajamų mokesčio deklaracijose.

Taigi, byloje nėra pateikti objektyvūs įrodymai, iš kurių galima būtų daryti vienareikšmę išvadą apie paskolų suteikimą ir piniginių lėšų dovanojimą, t. y. 2010–2013 m. realiai egzistavusius pajamų šaltinius. Tai, kad visos ginčo pajamos (190000 Lt) yra gautos gryniaisiais pinigais, kad šių pajamų šaltinių buvimas yra grindžiamas ranka surašytais paskolų ir dovanojimo rašteliais, kad paskolų sandoriai sudaryti ekonomiškai nenaudingomis sąlygomis, kad pastoviai gaunamų sutuoktinių pajamų užtenka tik vartojimo išlaidoms padengti, o ne pirmo būtinumo nekilnojamas ir kilnojamasis turtas įsigyjamas tik iš artimųjų asmenų paskolintų ir dovanotų gryųjų pinigų, kad apie paskolų ir dovanojimo sandorius iki patikrinimo rezultatų įforminimo nebuvo pranešta mokesčių administratoriui, leidžia teigti, jog šie sandoriai buvo sudaryti formaliai, siekiant sukurti regimybę apie Pareiškėjos ir jos sutuoktinio tariamai gautas pajamas ir tokiu būdu jiems padėti išvengti GPM mokėjimo nuo pajamų, kurių šaltiniai mokesčių administratoriui yra nežinomi, t. y. nagrinėjamu atveju vien paskolos ir dovanojimo sutarties, kaip formalaus įrodymo, pateikimas negali būti pripažįstamas tinkamu realaus pajamų gavimo fakto pagrindimu. Ginčo atveju Komisija taip pat pažymi, jog mokesčių administratorius sutuoktinių atžvilgiu kontrolės veiksmus pradėjo gavęs informaciją iš Alytaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato L rajono policijos komisariato (2013-09-23 raštas Nr. 52-72-S-7643) apie sutuoktinių žentą S. M. . Pateiktoje informacijoje nurodyta, kad S. M. 2011 m. buvo patrauktas baudžiamojon atsakomybėn dėl neteisėto disponavimo akcizais apmokestinamosiomis prekėmis ir dėl to kyla pagrįstas įtarimas, kad S. M. ir jo artimieji brangų nekilnojamąjį bei kilnojamąjį turtą yra įsigiję iš įstatymų nustatyta tvarka neapmokestintų lėšų.

Dėl Pareiškėjos argumentų dėl tikrinto laikotarpio pradžioje kartu su sutuoktiniu turėtų santaupų (30000 Lt) Komisija pažymi, kad be savo teiginių apie santaupas, kaip sukauptas iš žemės ūkio veiklos ir miško gėrybių 2004–2009 metais, Pareiškėja jokių objektyvių įrodymų (duomenų), iš kurių būtų galima suabejoti mokesčių administratoriaus surinktų įrodymų pagrindu padarytomis išvadoms, jog 2010-01-01 Pareiškėjos ir jos sutuoktinio ne banke turimas

piniginių lėšų likutis lygus 0 (nuliui), Pareiškėja nepateikė. Kauno AVMI 2016-06-01 sprendime Nr. (04.7.2)-FR0682-341 pažymėta, kad sutuoktiniai 2015-06-26 pateiktuose paaiškinimuose tikrinamojo laikotarpio pradžioje turimo pinigų likučio ne banke šaltiniais įvardino darbo užmokestį, turėtas santaupas bei nurodė, kad sutaupyti padėjo turėtas kaimas, kuriame augino paukščius, daržoves ir vaisius. Tačiau kontrolės procedūrų metu sutuoktiniai nenurodė iki 2010 metų gautų pajamų už grybus ir uogas bei gautų pajamų iš žemės ūkio veiklos ir nepateikė įrodymų, patvirtinančių tokio pobūdžio pajamų gavimą. Pareiškėja ir jos sutuoktinis vienkartinės 2003-12-31 turėto turto deklaracijos nėra pateikę ir jokių piniginių lėšų nėra deklaravę. Mokesčių administratorius Pareiškėjos ir sutuoktinio gautas pajamas vertino nuo 1996 m. iki 2003-12-31 (*naudojosi Inspekcijos duomenų baze apie asmens darbovietes ir gautas draudžiamąsias pajamas bei išskaičiuotą GPM, apie teiktas deklaracijas, SODROS informacija*) ir nustatė, kad Pareiškėjos gautas pajamas sudarė su darbo santykiais susijusios pajamos ir gauta ligos pašalpa, o Pareiškėjos sutuoktinio – su darbo santykiais susijusios pajamos ir gauta bedarbio pašalpa, kurių sutuoktiniams užteko tik vartojimo išlaidoms padengti (*sutuoktinių gautos pajamos šiuo laikotarpiu buvo net mažesnės nei statistinės vidutinės vartojimo išlaidos*). Mokesčių administratoriaus skaičiavimais, sutuoktiniai 2003-12-31 grynujų pinigų ne banke galėjo turėti tik apie 2023 Lt, o įvertinęs sutuoktinių 2004–2009 m. laikotarpiu gautas pajamas (*su darbo santykiais susijusias pajamas, atkurtas santaupas, nedarbingumo pašalpas, grąžintą GPM, netekto nedarbingumo pensiją*) ir atsižvelgęs į tai, kad šiuo laikotarpiu sutuoktiniai patyrė tik vartojimo išlaidas (*kitų išlaidų nenustatyta*), mokesčių administratorius nustatė, kad sutuoktiniams minėtu laikotarpiu gautų pajamų užteko tik vartojimo išlaidoms padengti (*sutuoktinių gautos pajamos ir šiuo laikotarpiu buvo mažesnės nei statistinės vidutinės vartojimo išlaidos; detaliau Kauno AVMI 2016-06-01 sprendimo Nr. (04.7.2)-FR0682-341 16 psl.*). Kadangi sutuoktiniai gavo tik minimalias pajamas, kitų pajamų nenustatyta, nepirko ir nepardavė nekilnojamojo ar kilnojamojo turto ir, kaip minėta, nepateikė jokių objektyvių duomenų (įrodymų) apie gautas pajamas iš žemės ūkio veiklos ir miško gėrybių pardavimo, sutiktina su mokesčių administratoriaus išvada, kad tikrinamojo laikotarpio pradžioje (2010-01-01) sutuoktiniai negalėjo būti sutaupę 30000 Lt. Nagrinėjamu atveju ypač atkreiptinas dėmesys į aplinkybę, kad sutuoktinių 2004–2009 m. laikotarpiu, t. y. per 6 metus, gautos pajamos iš mokesčių administratoriui žinomų šaltinių sudarė tik apie 11160 Lt. Vadinasi per vienerius metus sudarė tik apie 1860 Lt. Akivaizdu, kad iš tokio dydžio gaunamų pajamų negalima sutaupyti. Komisijos nuomone, tokių pajamų užtenka tik gyvybiškai svarbiems poreikiams patenkinti. Pareiškėja nurodo, kad pajamas gavo iš užaugintų bulvių, česnakų, agurkų ir pomidorų daigų, užaugintų agurkų, kviečių, parduotų paršelių, tačiau jokių su minėtu daržovių, paršelių auginimu ir / ar pardavimu susijusių dokumentų nepateikė, nenurodė jokių aplinkybių dėl vietų, kuriose prekiaavo minėta produkcija ar paršeliais. Inspekcijos atstovas posėdžio metu nurodė, kad Inspekcijos duomenų bazėse taip pat nėra jokios informacijos apie Pareiškėjo ir jo sutuoktinės pajamas iš žemės ūkio veiklos.

Įvertinusi visas aukščiau nurodytas aplinkybes, Komisija konstatuoja, kad mokesčių administratorius, vertindamas Pareiškėjos ir jos sutuoktinio tikrinamojo laikotarpio pajamas bei išlaidas, pagrįstai neatsižvelgė į sudarytus paskolų ir dovanojimo sandorius, o pajamas, kuriomis Pareiškėja ir jos sutuoktinis faktiškai disponavo, įsigydami nekilnojamąjį ir kilnojamąjį turtą, taip pat nekilnojamąjį turtą rekonstruodami ir patirdami kitas išlaidas (nustatyta, jog sutuoktinių tikrintojo laikotarpio išlaidos viršijo gautas pajamas 172382 Lt Lt), pripažino sutuoktinių gautomis kitomis pajamomis, kurių mokesčių įstatymų nustatyta tvarka nedeklaravo ir nuo kurių neapskaičiavo bei nesumokėjo į biudžetą GPM. Mokesčių administratorius, konstatavęs, jog sutuoktinių išlaidos tikrintuoju laikotarpiu viršijo jų pajamas, pagrįstai taikė MAĮ 70 str. 1 dalies nuostatas ir, vadovaudamasis GPMĮ 6 bei 22 straipsnių,

MAĮ 96 ir 139 straipsnių nuostatomis, apskaičiavo Pareiškėjai mokėtiną 3744,50 Eur GPM bei su juo susijusias sumas.

Pareiškėja Komisijai akcentavo, jog paskolos sutartis, sudaryta tarp Pareiškėjos ir S. B., atitinka CK keliamus reikalavimus ir mokesčių administratorius šių aplinkybių neginčija. Komisija atkreipia dėmesį, jog LVAT yra ne kartą nurodęs, kad nei mokesčių įstatymai, nei CK, nei kiti teisės aktai nesuteikia mokesčių administratoriui teisės kištis į privačius sandorio šalių santykius ir ginčyti jų sudarytus sandorius pagrindais, nesusijusiais su mokesčių mokėtojo mokestinių prievolių nevykdymu ar netinkamu vykdymu (LVAT 2007-03-29 nutartis adm. byloje Nr. A¹⁷-328/2007). Nei mokesčių administratorius, nei bylą nagrinėjantys administraciniai teismai nesprenžia dėl sandorių galiojimo ir iš to kylančių civilinių teisinių pasekmių (pvz., sandorių vykdymo), o vertina pagal tokį sandorį susiklosčiusius civilinius teisinius santykius mokestiniais teisiniais aspektais (LVAT 2010-12-31 nutartis adm. byloje Nr. A⁵⁷⁵-1853/2010, 2007-03-15 nutartis adm. byloje Nr. A¹⁷-301/2007, Administracinė jurisprudencija Nr. 1(11), 2007, p. 103–113, 2016-06-06 nutartis adm. byloje Nr. A-581-602/2016, 2016-11-04 nutartis adm. byloje Nr. A-3075-575/2016 ir kt.). Todėl Pareiškėjos skundo argumentas, kad mokesčių administratorius neginčija minėtos sutarties atitikties CK reikalavimams, nagrinėjamu atveju vertintinas kaip teisiškai nereikšmingas ir atmestinas kaip nepagrįstas.

Dėl Pareiškėjos skundo argumentų dėl susitarimo pasirašymo nurodytina, kad pagal MAĮ 71 straipsnio 1 dalies nuostatas tik mokesčių administratoriui suteikta teisė su mokesčių mokėtoju pasirašyti susitarimą dėl mokesčio ir su juo susijusių sumų dydžio. Pagal minėtoje teisės normoje nustatytą reglamentavimą Pareiškėja turi teisę kreiptis į mokesčių administratorių dėl minėto susitarimo pasirašymo visų mokestinio ginčo nagrinėjimo etapų metu.

Mokestinių ginčų komisija prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, vadovaudamasi Mokesčių administravimo įstatymo 155 straipsnio 4 dalies 1 punktu, n u s p r e n d ž i a:

Patvirtinti Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Finansų ministerijos 2016-09-27 sprendimą Nr. 68-283.

Pagal Mokesčių administravimo įstatymo 159 str. 1, 3 ir 4 dalis mokesčių mokėtojas, nesutinkantis su Mokestinių ginčų komisijos sprendimu, turi teisę šį sprendimą apskusti Vilniaus apygardos administraciniam teismui (Žygimantų g. 2, 01102 Vilnius). Pagal Mokesčių administravimo įstatymo 159 str. 2 dalį apskusti Mokestinių ginčų komisijos sprendimą taip pat turi teisę centrinis mokesčių administratorius, tačiau tik tuo atveju, kai centrinis mokesčių administratorius ir Mokestinių ginčų komisija, spręsdami mokestinį ginčą (arba mokestinio ginčo metu), skirtingai interpretavo įstatymų ar kito teisės akto nuostatas. Skundas Vilniaus apygardos administraciniam teismui turi būti paduodamas ne vėliau kaip per 20 dienų po Mokestinių ginčų komisijos sprendimo įteikimo dienos.

Komisijos pirmininkė

Edita Veršeliene

Komisijos nariai

Martynas Endrijaitis

Rasa Stravinskaitė

Andrius Venius

